

Május 31.
Gyermeknap

IX. ÉVFOLYAM
5. SZÁM
ROMA LAP
2001. MÁJUS
ÁRA: 98 FT

HOSSZÚ ÚT

LD
„LUNGO DROM”

P OSTAFORDULT V VAL

Tisztelt Szerkesztőség!

Köszönöm Önöknek, hogy írásaimból és verseimből megjelentettek az újságjában.

Nagyon örültem, mert nagy megtiszteltetésnek veszem.

Most írtam megint több verset, de csak kettőt küldök Önöknek. Legalább olvasásként el kérem! Köszönöm!

Az újságot amit Önök kiadnak, én kölcsönkapom elolvasásra. Érdekel az emberek sorsa, bár nem tudok segíteni nekik, sajnos. En is lakásgonddal küzdök. Albérletben lakunk itt Tiszaeszláron, s örülök neki, hogy ez is van. Venni sajnos nem tudunk, a párom munkanélküli három szakmával. En szociális címen ka-

pok juttatást a polgármesteri hivataltól. Kilátásunk nincs házvételre, mivel nincs félre tett összeg ami kell az OTP-felé, s kezesünk sincs. Így nem tudunk mit kezdeni a sorsunkkal, csak küszködünk. Sajnálatlalt látom mennyi házat felépítenek szocpolra és üresen áll évek óta.

Mi igazán tudnánk értékelni a házat, a biztos fedelet a fejünk felett. En szocpolra nem tudok építtetni mivel nincs kiskorú gyermekem.

Kilátástalannak látom az életem. Ne haragudjanak, hogy ilyen dologgal zavarom Önöket, de le kellett imom.

Továbbra is nagyra értékelem az Önök munkáját, mert igazán nehéz megfelelni mindenki igényének.

Köszönöm, hogy elolvassák a levelemet kéretlenül is.

Sorsok

Nehéz szavak,
ajkam mégis könnyen engedi el.
Szenvedni, tünni, így élni nem lehet.
Kell a jó is, kell a remény.
Aki, ami biztat, élj te szegény.

Ki dolgozik az remél.
Minden napra jut kenyér.
Ki hontalan, háza az ég,
Reményt vesztesz szolgál nép.

Gazdagéknál jó a világ,
Esznek, isznak mit szemük kíván.
Van ott étel vigadalom
Jólétiük már lakodalom.

Sors te sors, mért teszed ezt?
Adj reményt, jobb életet!
Szegény ember nem kér mást,
Mint boldogulást.
Nem kell nekik lakodalom
Kell nekik a bizodalom.
Hite hagyott szegény lélek
Árván búsul a reményben.

Örökségünk

Nagy család a mi családjunk
Összejöviünk muzsikálunk.
Táncot ropunk úgy vigadunk.
Beszélgetünk, eszünk, iszunk.

Bánatunkat sorolgtatjuk
Örömiünket kitálaljuk.
„Kisebbségi” így mondják ezt
Nincsen ebben semmi szegény.

Az a szegény, ha szégyelljük
Nemzetségünk elfeledjük.
Élni kell a múltnak-mába.
Ne szégyellj a családfádat.

Van jó, rossz, földön, égen,
Tünni kell a szenvedésben.
Az életünk ritmus, zene.
A bánatunk elmegy vele.

Név és cím: a Szerkesztőségben

Címlapon: Nyári Gyula
felvétele

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP

Megjelenik havonta
a „Magyarországi
Nemzeti és Etnikai
Kisebbségekért”
Közalapítvány
támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési
Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Szerkesztőségünk telefonszáma megváltozott!
Új elérhetőségünk:
Telefon/Fax: 06-56/513-952, 513-953, 513-954
e-mail: lungodrom@matavnet

Főszerkesztő: Paksi Éva

Főmunkatárs: Farkas Kálmán

Tervezőszerkesztő: Arabeszk 3 Bt.

Munkatársak: Botosné Kóti Lilla,
Bubáné Csapó Ilona, Bujdosó Jánosné,
Lukács Ilona, Pálfi Elvira, Rácz Lajos

Felelős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:

REPRO STÚDIÓ Nyomdaipari Egyéni Cég

ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg
és nem küldjük vissza.
Szerkesztőségünk
a mienktől eltérő véleményt is közli.
A leveleket esetenként rövidítve,
szerkesztett formában adjuk közre.

Enciklopédia

Id. Berkes Béla (1861-1935)

Híres primás volt. Az 1878-as kiállításán zenekarával olyan kiválóan szerepelt, hogy kivívta a francia zeneszerzők legkiválóbbjainak elismerését.

Massenet, Delibes és Saint Saens többször is ellátogattak a magyar pavilonba, ahol az ő cigányzenekara játszott.

Egyszer Delibes eldúdolt egy dallamot és a zenekar ezután rögtön hibátlanul eljátszotta – sajátos hangszerezésben. A produkciót viharos taps követte és Delibes átölelte a primást elismerése jeléül.

Az 1885. évi országos kiállításán Edward walesi herceg tapsolt id. Berkes Bélának, s azontúl minden ta-

vasszal meginvitálta Londonba együttesével együtt.

De a világot járt primás Bécsért rajongott, és évenként utazott oda családjával együtt. Kedves történetet őrzött meg feleségéről, Vidák Katalinról az emlékezet. 1907-ben egy vasárnap délelőtt az egész családot kicsalta Zuglóba. Akkor derült ki, hogy összepórolt pénzükből a Gyarmat u 30. sz. alatt titokban telket vásárolt, egy szép villát építtetett rá, amit teljesen be is rendezett. Nem sok cigány-feleségre volt ez jellemző. Az Országos Kaszinó 1894-ben Berkes Béla zenekarával nyitotta meg kapuit.

(Csemer Géza: Habiszti)

Hazafajló ének

Farkas Kálmán:

*Elnémult hegedűk, Fekete nap című könyvei
bemutatóját köszöntve.*

Fogadja-e kenyérrel, szerelemmel ez a város
kálváriáját megjáró fiát, ki nem feledte
Lajos-arany arcotok, artézi fényű szemetek,
vállatok vízfordó rúd egyensúly vonalát?

Itthon.- Krétarajzok az utca porában,
a felegyenesedő gyermek emberarca,
a megbántott szemű apa holtig őrzött
fekete földjét,(nem könnyét) morzsolgatja.

Itthon.- A hóhérolt eperfák sorában,
a hazug hitek görnyítette akácok bánomerdejében,
itthon, élők és holtak szemében, hogy elmondjam:
én, nem felejték!

Vallató szél korbácsol pirosuló hunyort:
Vigyázzatok a szemeitekre! Hiénafoltos még
a kertek alja! Rügy pattan, de retten: hallom:-
télemlékezetűek még a hajnalok.
Éber az éj, csillagot szül: Virrasztunk,
lélekké nyílik a téltemető.

Itthon.- Halottaimmal szentelt földemen,
ráismertek-e ráncokkal veretes arcomra?

Pusoma Jenő

Ne döngesd

Nem hasadnak
nem tudod lebontani,
lyukat ütni,
robbantsd
a magas
vasbeton falat !

Az lesznek

habarcs
a falazatba,
vakolat
a falon,
deszka,
lepattant zsindelydarab,
kavics
a betonba,
mezei pocok
a földeden,
meggyimag,
amit kiköphetsz,
barnarozsda
a lelken,
egyik faja
az organizmusoknak.

Pusoma Jenő

Etikus

(Balogh Ferinek)

Etikus
az etnikum,
mert ha nincsen körme,
akkor is kapar,
ha nincsen foga,
akkor is harap,
ha nincsen lapja,
akkor is osztja,
ha nincsen asztala,
akkor is marasztal,
ha nincsen holnapja,
akkor harsogja,
talpa alatt
nem veszhet a talaj!

Munkahelyteremtés romáknak

● A Civil szervezetek a roma foglalkoztatásért pályázat következményeként, melyet az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány hirdetett, megkezdhette működését a kiskörei betongyár. A kizárólag roma munkásokat foglalkoztató üzem létrehozásához szükséges pénzt a közalapítvány 24, más civilszervezetek további 11 millióval egészítették ki. A beruházás 40 millió forintba került.

Farkas Antal, a kisebbségi alapítvány vezetője, a betongyár ötletének szülőatyja elmondta: régiójukban nagy a munkanélküliség, az állástalanok 80-90%-a roma. Mivel nagyon sokan dolgoztak ezelőtt az építőiparban, jó ötletnek tűnt a betongyár létrehozása, ahol beton-elemek, burkolólapokat és beton-csőveket gyártanak.

A pénzből kibéreltek egy 300 négyzetméteres csarnokot, s ez mellé építették fel a gyárat. A gyárban két műszakban 27 ember dolgozhat, fizetésüket egy évig a megyei munkaügyi központ állja. Terveik szerint havi 5 millió forint értékű terméket állítanak elő és egy év után már gazdaságossá válhat a termelés.

Orvhorgászatért kínzás

● Két rendőr és két halór orvhorgászatot ért egy 14 éves tiszaburai roma fiút április 14-én Tiszabura határában. A fiút a földre fektették, zsebeit átkutatták, füleit húzgálták, majd arra kényszerítették, hogy a jéghideg Tiszába megfürödjön.

A megyei rendőr-főkapitányság közlése szerint a bűncselekményt a halőrök követték el, a két rendőr „csak tétlen szemlélője volt az eseményeknek”. A kisfiú vallomásaiban azonban azt állította, hogy a rendőrök is részt vettek a kegyetlenkedésben.

A JNSZ – megyei főügyészség szóvivője elmondta, hogy a hely-

színi szemle eredményei, valamint a sértett fiú és édesanyja vallomása alapján a gyanút alaposnak találták, de azt, hogy a kegyetlenkedést pontosan kik is követték el, további vizsgálat során derítik ki. Az ügyészség sanyargatással elkövetett jogellenes fogvatartás gyanúja alapján nyomoz a rendőrök és a halőrök ellen.

Tovább működhet a Rádió C

● *Tovább működhet Magyarország első roma rádiója, ugyanis az Országos Rádió és Televízió Testület ülésén hosszú vita után leszavazta Bánlaki József MIÉP-es tag kezdeményezését a Rádió C pályázatának utólagos*

építendő házak kivitelezői szerződését. A kivitelezés előtt minden károsultnak szerződést kell kötnie az állammal, pontosabban az államot képviselő megyei közigazgatási hivatallal.

Az állam akkora alapterületű és komfortfokozatú házat épített, amelyen a károsultak árvízkor megsemmisült otthona volt.

Kisebbségi támogatás

● Az emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottság előterjesztésére a parlament 105 millió forintot osztott szét a törvényben elismert 13 kisebbségi népcsoport szervezetei között.

Az országgyűlés összesen 210, ebből majd 90 roma szervezetet

érvénytelenítéséről. Az alaki és formai hibára hivatkozó javaslatot csak Bánlaki támogatta, két Fideszes, illetve MSZP-es és SZDSZ-es tag viszont határozottan ellenezte.

Kezdődik az újjáépítés

● Az árvíz sújtotta beregi térségben megkezdődhet az új otthonok építése. A munkálatokat egy konzorcium és az azt képviselő közkereseti társaság végzi alvállalkozók bevonásával. A 22,8 milliárd forintból, amelyet Szabolcs-Szatmár-Bereg megye számára különítettek el, 5,9 milliárdot fordítanak a magánszemélyek házáinak újjáépítésére.

A kormány és a konzorcium képviselői aláírták a térségben újjá-

támogatott. A roma szervezetek közül a szolnoki székhelyű Lungo Drom kapta a legnagyobb működési támogatást.

A Farkas Flórián vezette szövetség 4 millió, Osztójkán Béla elnökletével működő Phralipe 3,2 millió forintot fordíthat működési kiadásokra. A Magyarországi Roma Parlamentnek, melynek Zsigó Jenő az elnöke 1,8 millió forint dotációt szavazott meg a törvényhozás. További 5 roma szervezet támogatása érte el vagy haladta meg az 1 milliót.

A többi kisebbség közül kiemelkedik a Magyarországi Horvátok Szövetsége 7,5 valamint a Magyarországi Szlovákok Szövetségének 8,1 milliós támogatása.

Új átmeneti otthon a rászorulóknak

● Május 3-án, **Harrach Péter** szociális és családügyi miniszter adta át Szolnokon a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat által felújított épületet, amely helyet biztosít a családok átmeneti otthonának és a déli ipartelepelt ellátó Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálatnak.

A MÁV tulajdonában lévő negyven milliós beruházást igénylő konstrukció két hónap alatt készült el, melyre a városi önkormányzat kedvezményes bérleti jogot adott.

A Szeretetszolgálat 34 millió forintja mellé a város 6 milliót adott, a berendezés pedig teljes egészében adományokból gyűlt össze.

21. századi Klu-Klux Klán

● Polgárháborús helyzet van Jászladányon, és az ellentétek erőszakos összecsapásokig is fajulhatnak. Többek között ez állt abban a levélben melyet a ladányi kisebbségi önkormányzat írt **Mádl Ferenc** köztársasági elnöknek.

Kállai László, a kisebbségi képviselő testület elnöke szerint változatlanul feltűnnek a településen éjszakánként fekete csuklyások, akik félelemben tartják a romákat.

A jászladányiak azt kérik a köztársasági elnöktől, hogy látogasson el hozzájuk és jelenlétével simítsa el az ellentéteket.

giai Információs és Szakmai Forrásközpontot hozott létre az Oktatási Minisztérium. Az intézmény 20 millió forinttal gazdálkodhat – jelentette be **Környei László**, a tárca közoktatásért felelős helyettes államtitkára. Elmondta: a központ feladatai közé tartozik többek között a felzárkóztató osztályok működésének feltérképezése felszereltség, illetve szakos ellátottság szempontjából.

Matolcsy díjat kapott

● A gyöngyösi cigány kisebbségi önkormányzat harmadik alkalommal adta át pénteken a kisebbségi szervezet által 1999-ben alapított Pro Egalitate-díjat. Ez alkalommal tizennégy díjazott vehette át a kitüntetést, köztük **Matolcsy György** gazdasági miniszter. **Murza Attila**, a kisebbségi önkormányzat vezetője indoklásában kifejtette: a miniszter a Széchenyi-terv frontembereként lehetőséget teremtett a roma társadalom felemelkedésére.

Az ellenzék megtartaná a biztosokat

● Június 19-én új ombudsmanokat kell választaniuk a képviselőknek, mert lejár **Gönczöl Katalin** állampolgári jogi, **Majtényi László** adatvédelmi és **Kaltenbach Jenő** kisebbségi biztos mandátuma. Míg az SZDSZ és az MSZP a jelenlegi három országgyűlési biztost támogatja, a MIEP viszont csak egy biztost tartana meg, a kormánypártok pedig eddig még nem nyilatkoztak, hogy kik legyenek az utódok.

Mádl Ferenc köztársasági elnök, hogy tisztázzák a képviselőcsoportok álláspontját az ombudsmanok jelöléséről, május 29-re munkareggelire hívta a hat parlamenti párt frakcióvezetőjét.

Összeállította: Lukács Ilona

Ebben az épületben indítja el a Szeretetszolgálat a komplex családgondozás mellett az új programját is, melyben a környéken élő roma gyerekek számára szerveznek foglalkozásokat, programokat.

A családok átmeneti otthona 40 férőhellyel nyitja meg kapuit és kilenc szobával várják a lakhatási gondokkal küzdő családokat.

A munkatársi iroda mellett helyet kapott négy foglalkoztató helység is, melyben különböző programokat szerveznek majd.

A miniszter avatóbeszédében hangsúlyozta, hogy nagyon fontos az állam, az önkormányzatok és civil szervezetek sikeres együttműködése, mert a nehéz élet-helyzetbe került családokon mielőbb segíteni kell.

Menekültutak?

● Egy internetes lapban az egyik Baranya megyei roma vezető kijelentette, hogy vannak olyan utazási irodák, amelyek kifejezetten cigányoknak szerveznek „menekültutakat”. Állítása szerint egy strasbourgi útert személyenként százezer, a kanadai útert akár félmillió forintot is elkérhetnek.

Krasznai József, a zámolyi romák segítője nem hallott még ilyen esetről, és képtelenségnek tartja a dolgot.

Infoközpont

● A hátrányos helyzetű, különös tekintettel roma fiatalok sikeres oktatásának elősegítésére Pedagó-

Házunk tájáról

Április 19-én csütörtökön, 14 órai kezdettel könyvbemutatót tartottunk az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány házában, vagyis itthon, az „LD” szerkesztőségének helyszínén. Négy könyv került bemutatásra, melyek az olvasó számára külön-külön és akár együttesen is felemelő, érdekes vizuális élményt jelenthet, hiszen ezen kiadványok a cigányság értékeinek, kultúrájának és nem utolsósorban politikai helyzetének valós, reális tükröképei.

Farkas Kálmán, az író társadalom egyik legkiválóbb cigány publicistája tollából két kötet született, „Fekete nap” és „Elnémult hegedűk” címmel.

Rácz Lajos újságíró-költő most jelentet riport könyve, a „Roma értelmiségiek arcképcsamoka”, gyöngyszemként válogatta össze a saját identitásukat vállaló értelmiségi cigányokat. A szerző nem érthette meg ezt a jelentős napot, mert tavaly szeptember 11-én kihunytt csillaga a Parnasszuson. Helyét a díszasztalnál egy szál fehér kála és egy üresen hagyott szék jelképezte. Családjából jelen volt húga és unokaöccse, akik velünk együtt fájó szívvel és könnyes szemmel emlékeztek a szellemiségében gazdag cigány zsurnalisztára, kollégára, testvérre.

A negyedik kötet, mely szintén bemutatásra került, Pusoma Jenő „Alkonyatkor” című verses füzet.

A könyvbemutatót megelőző napok lázas készülődéssel, lelkiismeretes szervezéssel és persze borzasztó nagy izgalommal teltek mindannyiunk számára. Maroknyi kis csapatunk minden egyes tagja azon munkálkodott, hogy minden tökéletes legyen e jeles napon. Mégis talán Paksi Éva, aki a legtöbb energiát, munkát áldozta azért, hogy a négy kötet megszülethessen, izgult a legjobban. Mind a négy kiadvány szerkesztését az ő neve fémjelzi, és aki rendszeresen kezében tartja újságunkat, annak már garancia a minőségre személye.

A nem mindennapi könyvbemutatót Paksi Éva főszerkesztő nyitotta meg. Köszöntötte a szerzőket, a kötetek bemutatóit, a munkatársakat és a meghívott vendégeket, majd felkérte Farkas Flóriánt, az OCÖ és a Lungo Drom elnökét, hogy köszöntse a rendezvényt.

Az elnök úr köszöntő beszédében üdvözölte a négy kötet megjelenését, a szerzők és a kiadói tevékenységben résztvevő személyek munkásságát. Örömmel vette tudomásul, hogy a cigány társadalom „nagyjai” figyelemmel kísérik a cigány nép sorsát, életét, politikai helyzetét, melyből ihletet merítve már számos alkotást tudhatunk magunkénak. Szükség is van rá – mondta – hogy megjelenítsék gondolataikat, hiszen ők a tollaikkal „Petőfiként” harcolnak népünk felemelkedéséért. Az OCÖ helyzeténél fogva sajnos nem sok mindent tehet, hogy kultúránk „nagyjait” támogassa, de tiszteletét, elismerését mindenkor kifejezi.

„Kétfajta közíró létezik. Az egyik írói típus – ami lehet, hogy sikeres – a kurzus írói típus. Ők minden kurzusban a kurzus szája-íze szerint fogalmazzák meg gondolataikat. A másik közíró „csak” író és gondolkodó. Jöhetnek rendszerváltások, kormányváltások, nem kápráztatja el a hatalom fénye. Ugy foglalkozik a világ dolgaival, hogy azt megjeleníti a teljes valóságában. Ehhez nagy erkölcsi tartás, morál szükséges. Farkas Kálmán írásait olvasva, nem kétséges, hogy ő hova tartozik. Szemlélet módja tükrözi hajlíthatatlanságát, kritikai érzékét. Ő meri vállalni, hogy politizál, hiszen a kötet is erről szól. Ha egy közíró politizál, nyilvánvaló, hogy valamely érték mentén teszi ezt. Ha belelapoznak a műbe, felfedezhetik, hogy domináns tényezőként jelenik meg az OCÖ helyzete és szerepe, valamint a kérdés, hogy lehet-e roma egység, kik a „bomlasztók” és kik éreznek tudatos felelősséget a cigányság sorsáért.

Balról jobbra: Pusoma Jenő, Farkas Kálmán, Farkas Flórián és Kerékgyártó T. István

Ígéretet tett arra, hogy az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány könyvkiadói tevékenységét az OCÖ lehetőségeihez mérten támogatni fogja.

Farkas Kálmán „Fekete nap” című művét, Dr. Kerékgyártó T. István szociológus mutatta be.

Stiláris eleganciával fogalmazza meg mondanivalóját, mindenki számára érthető gondolatvitellel, mely rabul ejti az olvasót.”

A másik három kötetet Hegedűs Sándor újságíró mutatta be az egybegyűlteknél. „Úgy illik, hogy elsőként

RÁCZ LAJOS „Roma értelmiségiek arcképcsarnoka” című kötetével kezdjem.

RÁCZ LAJOS példa arra, hogy a halál nem választja el szeretteinket az itt maradtaktól. A két világot elválasztó folyóba ő még bedobott egy utolsó palackpostát, melyből hozzáértő, dolgos kezek segítségével megszülethetett ez a mű. Ez a 24 interjú egytől-egyig az LD folyóiratban már megjelent. Tehát aki rendszeresen olvassa a lapot, külön-külön már találkozhattott Lajos interjú alanyaival. Mégis együtt, csokorba szedve nem ugyanazt a minőséget hordozza. A kötet tartalomjegyzékében megjelenési sorrendet is jelölt a gondos szerkesztő, PAKSI ÉVA, így módunk van arra, hogy fejlődési sorrendbe nézzük végig a novellákat. Azért nevezem novellának, mert tulajdonképpen nem interjúk a szó igazi értelmében. Lajos ugyanis meglehetősen sajátos technikát alkalmazott munkája során. Képes volt órákat eltölteni azzal, hogy felkészüljön egy-egy interjú alanyából. 3–4 órát beszélgetett velük. Gyakorlatilag átszűrte saját szűrőjén azokat a tapasztalatokat, melyeket korábban szerzett, információit kiegészítette a saját véleményével, és valami olyasmi született, ami nem is igazán interjú de mégis az, nem is igazán esszé, de mégis az, úgy emlegeti ezt a sajtótudomány, hogy arc-él, portré vázlat.

Nagyon izgalmas az is, hogy hogyan választotta ki a maga értelmiségeit. Nem a hegycsúcsot kereste, bár őket is megtalálta, hiszen személyesen is ismerte a cigány irodalom képviselőit. Választása nagyon érdekes. Kezdetben a nagy, kiváló alkotókat, pl. **LAKATOS MENYHÉRT** írókat mutatja be, majd megtalálta azt a határmezsgyét az értelmiségi terepen, aki szerinte méltánytalanul hátréba szorult. Példaként említhetem **HOLLAI KÁLMÁN** színészt. A tanúság ebben a gyűjteményben az, hogy Lajos meglátta ezen kiváló emberek értékeit. Pascal a filozófus azt mondta: „Feltámadni nem testben és időben tud az ember. A gondolatai támadnak fel, élnek tovább és születnek újjá.” S kinek élnek a gondolatai, az jelen van köztünk. Lajos hagyott néhány üzenetet, gondolatot abban a bizonyos palackban. A legfontosabb talán ez: „Fel kell emelni a társadalomnak a cigányságot mint egy sebesült madarat, mely a gyengédségtől számyrakap és a horizont fölé tud emelkedni a szeretet és a hit erejével.”

A második kötet, melyről gyönyörű tisztem beszélni **FARKAS KÁLMÁN**, „Elnémult hegedűk” című könyve.

KÁLMÁN BÁCSI 1953-óta újságíró-író. Számos folyóiratban publikált eddig, többek között a Cigány Hírlapot is ő szerkesztette, valamint jelenleg is az LD folyóirat főmunkatársa. A cigány irodalom legkiválóbb és legtermékenyebb alkotója, a szakma doyenje. Vajon mit kellene még Kálmán bácsinak csinálni, hogy feltűnjék, hogyha cigány embe- rekről beszélünk, a magyar újságírás legnagyobb kitüntetése, az a bizonyos **TÁNCICS MIHÁLY**-díj, méltóbb helyre kerülhet-e a kezénél. Emberségből példát, újságírásból formát lehet venni róla.

Hegedűs Sándor újságíró és Paksi Éva, az LD főszerkesztője

Ez a Csisznyikói történetegyüttes, ami az „Elnémult hegedűk” címet kapta, részben folytatása a korábbi „Csisznyikói cserepek” című kötetnek. Az író által ez a Csisznyikói egyre inkább irodalmi legendává válik, valahogy úgy, mint **KAZINCZY** idejében Széphalom. Óriási dolog, hogy objektív tud maradni a szerző, és mind ezt úgy teszi, hogy közben ott lépked a történelem a kötet lapjain.

1945-ben kezdődik a történet, abban az időben amikor óriási csodavárás van. Amikor a csisznyikói polgárok, beleértve a muzsikásokat is, arra várnak, hogy a szovjet hadsereg által megváltozzon a világ és a cigányság is kiemelkedhet végre. A zenészek világhíresek lesznek. 15–20 zene virtuóz számazik erről a vidékről, akik végigjárták a zenei élet híres területeit.

Változás azonban nem következik be. Jöttek a pártok, a koalíciós időszak, melyben mindenki csak ígéretet a cigányoknak, ugyanakkor kimaradnak a sorsfordulatból. Az új világ nem hozott jobb életet a cigány muzsikuskoknak. A zenélés, mely biztos megélhetést nyújtott családjaiknak, lassan jelentőségét veszítette. Elfogytak a helyek ahol zenélni lehetett. Terepüket, talajukat vesztik a muzsikusok, és egyre inkább süllyednek a közöny, a szegénység és a reményvesztettség ingoványába.

FARKAS KÁLMÁN idilli képet fest amikor visszaemlékezik, mennyire békésen éltek egymás mellett a cigányok és magyarok. Később azonban a szegénység egyenlőségét felváltja a gazdagodó szegénység és a szegényedő szegénység közötti konfliktus.

Ez a könyv is egy átmeneti műfaj, ha úgy tetszik egy mikrokozmosz szociográfiája. Ugyanakkor tágabb értelemmel is bír, hiszen valahol egész Magyarország Csisznyikóvá vált. Nemcsak ott és akkor lehetett megfigyelni, hogy azok a mestersegek, szakmák, melyek megélhetést biztosítottak a romáknak, tulajdonképpen a visszajukra fordultak.

Mindenkinek ajánlom a könyvet, aki szeretne belelátni abba, hogy mitől és hogyan változott kedvezőtlenül a kép, a cigányság helyzete.

A szerző tiszteletet érdemel azért, mert őszinte és korrekt távolságtartással kezelte az eseményeket. Írói bravúr, hogy egyben forró szeretettel emlékezett meg azokról, kikkel szegről-végről rokonságban áll.

Végezetül egy kis zöld, a reménység színébe öltöztetett kötetet ajánlok figyelmükbe, melynek címe: „Alkonyatkor”.

PUSOMA JENŐ verseit tartalmazza a kötet, aki már nem első kötetes költő.

A poeta azért van nehéz helyzetben, mert minden egyes könyvmegjelenésnél olyan, mintha sztriptízt táncolna. Az igazi költő kiírja magából bánatát, gondját, örömet és szenvedélyeit, tehát olyan, mintha teljesen meztelenre vetközne, megmutatja önmagát teljes valójában.

Küldetése, missziója van Magyarországon minden költőnek, és Pusoma Jenő ehhez az eszmeiséghez teljes mellszélességgel odaáll. Versei a cigányság fülfelt nyomoráról, mely ablaknyitogatókra vár, a kivetettség okairól, jelenléteiről szólnak. Óriási erénye Pusoma költészetének, hogy az igazat mondja, s nemcsak a felszínt szántja toll ekéjével. Megtalálja az igazság azon szeleteit, mely kimondva ráébreszti az olvasót a reális valóság mélységére.”

A bemutató végén a két szerző megköszönte mind azt a „szépséget”, melyet ezen a rendkívüli napon, egy „csodálatos magyarasszony” jóvoltából átélhettek. Kálmán bácsi, „csókolom a szíveteket” jellegzetes cigány köszöntésével búcsúzott, s mint mondta, a roma értelmiség kicsiny szigetévé vált az Alapítvány, mely remélhetőleg országos hírű kiadvány fejlődik.

LUKÁCS ILONA

A tanulás ünnepe

„A cigányság kimaradt a közoktatás modernizációjából.”

A tanulás ünnepe alkalmából,
2001. május 15-én,
a Magyar Művelődési Intézet
földszinti nagytermében került
megrendezésre a Felnőtt Tanulók
Fesztiválja keretében

a „Cigányok felnőttoktatása
és művelődése” című konferencia.
A rendezvény célja az volt, hogy felhívja
a figyelmet a roma kisebbség körében
folyó felnőttoktatási és közművelődési
tevékenység fontosságára,
valamint rámutasson annak
hiányosságaira.

A késő délutánig tartó előadássorozat
ráirányította a figyelmet a cigányokat sújtó
aluliskolázottságra, mely szoros
kapcsolatban áll a munkaerőpiacba
történő bekapcsolódásuk lehetőségeivel.

Borbát Erika, a MMI igazgató helyettese megnyitójában
kihangsúlyozta, hogy tapasztalatgyűjtés és eszmecsere terén
nagyon fontos a tanácskozás, melyről később írásos anyag is
készül a nyilvánosság felé.

Farkas László, a Nemzeti és Kulturális Örökség
Minisztérium Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztályának

referens munkatársa, a cigányság társadalmi helyzetéről és
művelődési lehetőségeiről tartott előadást. Szólt többek között
arról, hogy a roma felnőtt generációnak minimális az esélye a
továbbtanulás folyamatába bekerülni, mert nagyon nehezek a
felvételi követelmények. A minisztérium tervei között szerepel
a roma népesség főlzárkóztatását segítő középtávú intézkedési
csomag keretében, a kisebbség oktatását előbbre vivő
többirányú programtervezet, melynek egyik fontos alappillére a
közösségi házak létrehozása lesz.

Leginkább az oktatás terén tapasztalható egyre inkább a
romák és nem romák közötti esélyegyenlőtlenség - jelentette ki
Mayer József, az Országos Közoktatási Intézet Felnőttoktatási
és Kisebbségi Központjának igazgatója. Elmondta, hogy
napjainkban nagyon kevés roma tanuló jut el a középszintig,
pedig érettségi nélkül szinte lehetetlen munkát találni.
Ugyanakkor fontos a felnőttoktatás továbbfejlesztése, hiszen a
rendszerátalakítás után a cigányság kimaradt a közoktatás
modernizációjából. Szerinte a felnőttoktatás be kellene, hogy
töltse a második esély funkcióját. Csakhogy az iskolarendszer
mögött működik a fekete gazdaság, amely felöleli a romákat.

Daróczi Ágnes, a Magyar Művelődési Intézet roma kultúra
osztályának tudományos munkatársa, a magyarországi cigány
folklorizmusról tartott igen érdekes előadást. Szerinte
politikai nyomást kellene gyakorolni a jelenlegi kormányra,
hogy az ne csak palástolja a romákat érintő problémákat.
Hangsúlyozta: a romák sokrétű és gazdag népművészeti,
kulturális hagyományokkal rendelkeznek, ami az össz
magyarországi multikultúránkat maradandó értékekkel gaz-
dagítja. Ugyanakkor sajnálatosnak nevezte, hogy a cigányok
még most sem tudtak beépülni a többségi
társadalom művelődési rendszerébe.

A napokban jelenik meg az Oktatási
Miniszter rendelete egy kerettantervről,
amely a szakiskolák számára biztosít
lehetőséget, hogy az általános iskolát nem
befejező fiatalok részére szakképzést
nyújtsanak – tájékoztatta az egybe-
gyűlteket Dr. Kerékgyártó László, az
NSZI Felnőttképzési és Kutatásszerve-
zési Osztályának osztályvezetője, aki a
hátrányos helyzetű cigány fiatalok fel-
zárkóztatásáról és munkaerő-piaci esé-
lyeik megteremtéséről tartott előadást. Az
osztályvezető szerint ez a rendelet egy
nagy lépés a tanult és tanulatlan fiatalok
közötti szakadék áthidalásában, valamint
esélyt teremt a nyolc osztállyal nem
rendelkező fiatalok munkaerőpiacba való
bekerüléséhez.

*A felnőttoktatás be kellene, hogy töltse a második esély funkcióját!
A fotó csak illusztráció.*

Lukács Ilona

Küzdeni a hátrányok felszámolásáért

A zalaszentgróti cigány kisebbségi önkormányzat és a megyei Lungo Drom szervezet rendezésében kétnapos közéleti konferenciát tartottak márciusban a városban. A fórumon egyebek között a családok segítéséről, az emberi kapcsolatokról, a közoktatásról, a rendőrség és a cigányság kapcsolatáról, a roma kultúráról, valamint a munkahelykezesési technikákról esett szó.

Vajda László, a helyi cigány kisebbségi önkormányzat és a megyei Lungo Drom elnöke elmondta, hogy pályázati pénzekből tartják a konferenciát, melynek célja, hogy megoldást keressenek azokra a problémákra, melyek a cigányságot az élet minden területén érintik.

– Legégetőbb gondként jelenleg a munkahelyhiány és a romák lakásainak lepusztult állapota jelentkezik, de törekszünk arra, hogy összefogással mielőbb javítsunk a helyzeten. A közéleti vezetők információcseréje, felkészítése segítséget adhat a problémák sikeres leküzdéséhez. Bízunk abban, hogy a cél

érdekében a szociális hátrányok leküzdésében a kormány is segít, s együtt tudunk dolgozni a helyi vezetőkkel – mondta Vajda László.

Lukács Mihály, az Országos Cigány Önkormányzat alelnöke szerint a cigányság a rendszerváltáskor a perifériára került, munkahelyet alulképzettség miatt nem kapnak, így vesztélyben van a mindennapos megélhetésük. Ezeket a problémákat valós tartalmú, közép-, valamint hosszú távú programokkal lehet megoldani, melyeket az OCÖ már letett a kormány asztalára.

A konferencia másnap Zalaegerszegen, a Városi Hangverseny – és Kiállítóteremben folytatódott. A megye cigány kisebbségi önkormányzatainak képviselői, tagjai ezúttal közéleti emberekkel, hivatalok vezetőivel és munkatársaival és a rendőrség szakembereivel találkoztak.

A konferencia résztvevőit Szalai Annamária országgyűlési képviselő – úgy is mint a rendezvénynek helyt adó intézmény igazgatója – köszöntötte.

A Zala Megyei Munkaügyi Központ vezetője, Borsos József részletes tájékoztatást adott arról, hogy a hivatal az elmúlt évben milyen segítséget nyújtott a különböző roma programokhoz (munkahelyteremtés, tovább- vagy átképzés). Megtudtuk, hogy tavaly nyolcvanmillió forinthez juthattak hozzá a szervezetek különböző pályázatok útján. Az igazgató ugyanakkor azt sem hallgatta el, hogy még ma is meglehetősen hiányos az adatbázisuk. Mindkét félnek tanulni kell a kapcsolattartást. Borsos József megemlítette, hogy a különböző programokban szeretnék a roma és nem roma – ám szintén hátrányos helyzetben lévő emberek életfeltételeit munkahelyteremtéssel, tanulási lehetőségek biztosításával javítani. Idén a hivatal roma szociális munkás- és közösségi asszisztensképzést is indít.

A Zala Megyei Közigazgatási Hivatal főosztályvezetője, dr. Varga Tibor a zalai cigány kisebbségi önkormányzatok működéséről beszélt, összességében jónak értékelve a munkájukat

Csillognak a „Fekete Szemek”!?

Lassan már nincs Magyarországon olyan település, ahol ne hangozna fel nap mint nap Bódi Guszti és a „Fekete Szemek” roma együttes népszerű muzsikája.

A 23 éve működő folklór együttes igazi nagy „befutását”

a „Szeretlek – Szeretlek” című új lemezük megjelenése jelentette. Az autentikus, fülbemászó dallamok modern hangszerelei átütő sikert hozott a nagyrészt családtagokból álló csapatnak.

Koncerteznek, különféle fellépéseknek, meghívásoknak tesznek eleget, melyeken színvonalas műsorukkal, temperamentumos megjelenésükkel, magukkal ragadják a közönséget.

A több mint húszezer példányszámban eladott aranylemez, a sztárok világába röptette

az együttest, de ők identitásukat megőrizve, gyökereiket nem tagadva élik meg a csillogás minden percét.

Május 5-én, az FRBE Fényszarui Romák Betegségmegelőző Egyesülete szervezésében megtartott jászfényszarui jótékonyági esten, melynek teljes bevételét Jászberény város Erzsébet kórházának Csecsemő- és Gyermekosztálya részére ajánlották fel, többek között felléptek a „Fekete Szemek” is, ahol sikerült mikrofon elé ültetni őket.

– Nem titok, hogy Bódi Guszti az együttes alapítója, vezéregyénisége, de kik azok a „Fekete Szemek”?

– A „Fekete Szemek” Nagyecsdről származó cigány emberek. Javarészt családtagokból tevődik össze a csapat: a két fiamról, a feleségemről, és az öcsémről van szó, valamint Botos Tibor gitár-művészről, aki vendég zenészként emeli műsorunk zenei színvonalát – közli Guszti. – Nagyecsedben nevelkedtünk, éltünk oláh-cigány gyökerekkel, de nem cigánytelepen. Ezt nem dicsekvésképpen mondom, hanem mert ez az igazság. Nem cigányok között laktunk jól megférve romákkal és nem romákkal egyaránt. Nagyon sok barátunk van, akik mára már világklasszisok lettek, és a „Fekete Szemek”-ben kezdtek anno 23 évvel ezelőtt. Büszke vagyok rájuk, mert mindannyian közülünk kerültek a folklór zene világába és határon innen és határon túl, sokfelé képviselik a cigányzene hagyományos műfaját, megis-

mertetve, megmutatva kultúránk és szokásaink sajátosságait.

– *Mennyire autentikus a zenétek? A legújabb lemezetek hangzásvilága már a modern zenei irányzatokat követi.*

– Az első 14 évben eredeti folk zenét játszottunk, amit apáinktól, öseinktől tanultunk. Később mi is, mint mindenki más rájöttünk arra, hogy a világ változik, vele együtt természetesen az emberek szokásai, igényei. 4–5 évvel ezelőtt felfezdítettük az alap folklórt elektromos hangszerekkel, és később ebből alakult ki a modern, diszkósított hangzásvilág. Ha mindenképpen definiálni akarnám az általunk játszott zenei stílust, akkor diszkósított autentikus folklór zenének nevezném. De ez a besorolás túl bonyolult. Mi egyszerűen a belsőnkől fakadó ritmusokat hozzuk felszínre, olyan témákat feldolgozva mint például a szerelem, mely minden ember lételeme. Repertoárunk több mint 160 dalból áll, melyből csak néhány nem saját szerzemény. A legtöbb szöveget Margó, a nejem írja igen tehetségesen, mi többiek pedig a zenei aláfestést, vagyis a zeneszerzést vállaltuk fel. Igazi csapatmunka ez, hiszen más-ként nem is működne a dolog.

– *Zenei munkásságotok talán eddigi legnagyobb elismerését kaptátok meg április 11-én, az OCÖ megalakulásának hatodik évfordulóján. Átvethették Farkas Flórián elnök úrtól a "Cigány Kultúráért" címet viselő díjat. Mit jelent számotokra ez az elismerés?*

– Ha azt mondom, hogy nagyon sokat, akkor nem fejezem ki igazán azt, amit érzek, amit jelent nekem és a többieknek

ez a kitüntetés – ragadja ismét magához a szót Guszti. – Ez a jelentőségteljes gesztus, amit a cigány nép „nagyjaitól” kaptunk, értelmet és erőt ad a további munkához, hiszen visszajelzésként is értékelhető, hogy jó, amit csinálunk. Hidd el keményen dolgoztunk, hogy idáig eljussunk. A siker, a sztárság, a csillogás rögs útvesztő, melyben már sokan eltévedtek. A szórakoztató ipar kemény harcokat tartogat, főleg a roma ember számára. Mi is szembesülünk a megkülönböztetés formáival, de gyorsan túllépünk rajta. Hála Istennek nem függünk semmilyen kiadótól, mert 1995 óta saját kiadónk van, melyben más művészek – főleg romák – zenei anyagát is megjelentetjük. Tehetségkutató versenyeket is rendezünk, mert nagyon sok a zenei gényusz, akik csak arra várnak, hogy valaki felfigyeljen rájuk. Mi segítünk az indulásban, a többi csak rajtuk múlik. Nem könnyű anyagilag sem finanszírozni a lemezeket, hiszen mi mindent önerőből, szponzorok nélkül csinálunk. Nem pályázunk sehová támogatásért, mert úgy gondolom, hogy van jobb helye is az ilyen eredetű pénzeknek.

– *Büszkélkedhettek 13 lemezzel melyből 4 arany, 1 platinaminősítésű lett, valamint 3 nívó díjat is a magatokénak tudhattok. Legutóbbi lemezetek dalai a Dáridó Top-10-be is bekerültek. Egy kicsit sem változtatott meg benneteket a siker?*

– Mondjuk úgy, hogy hatással van ránk – szól Margó. – Nem érzem, hogy bármelyikünk is megváltozott volna. Nekünk is vannak hétköznapiaink, örö-

meink és tudunk sírni, ha kell. Nem feledjük el soha gyökereinket, azt, hogy cigányságunkat bárhol és bárkivel szemben fel kell vállalni. Nem járunk a föld felett tíz centivel, mert ha valamelyikünk ez irányba hajlik, Guszti azonnal visszahúzza. A környezetünk viszont megváltozott. Sokan azt hiszik, hogy nem szívesen állunk velük szóba, mert a siker elhomályosította a múltat. De ez nem igaz! A jelen csak a múlttal együtt ér valamit és ezt mi jól tudjuk. De azért büszkék vagyunk sikereinkre. Nincs annál nagyobb boldogság, mint

látni az emberek szemében a csillogást, az örömet, amit a zenénk ad nekik, mikor a nem cigányul beszélők cigányul éneklnek velünk együtt a nótákat három évestől a nagymamáig, mikor a kezemet fogják és sírva mondják: köszönöm. Ez az igazi elismerés! Mi is köszönjük nekik.

– *Milyen terveitek vannak a jövőre nézve?*

– Természetesen a következő lemez elkészítése – mondja ismét Guszti. – Azonkívül majd száz koncert, fellépés lesz még ebben az évben. Ha minden jól

megy, Kínában is kiadjuk a korongot. Tovább folytatjuk a kiadói tevékenységet is, melyhez már saját hanglemmez boltunk is van a XX. kerületben. Szóval nem fogunk unatkozni. Igyekezünk minden meghívásnak eleget tenni, mert nem csak a lemezünk címe a „Szeretlek – Szeretlek”, hanem az életfilozófiánk is. Mi mindenkit szeretünk.

Színpadra lépve kiteljesedett az aurájuk. Közelről éreztem azt a sugárzást, ami az ember lábát táncolni készíti és az ajkakat mulatni bírja.

Lukács Ilona

Repertoáron: Bari, Choli, Rostás-Farkas, Dzsida

Vetélkedő Piricsén

**Piricse
ez a kis szegényes nyírségi
település ismét bizonyította,
hogyan kell ápolni
a cigány kultúrát,
áldozni egy napot
a cigány költészetre
és az írók-költők
megbecsülésére.
És ezzel együtt
természetesen az alkotás
szépségét, örömét
is élvezni.**

Idén április 27-én, „Az én népem” költészete címmel rendeztek roma vers és prózamondó vetélkedőt a szép, tiszta, új iskolában. Ide várták a környező falvakból a vers és prózamondó cigány diákokat. Második találkozójukat tartották. Öröndetes, hogy a piricsei körzeti iskolának olyan elkötelezett pedagógus gárdája van **Éles Miklós** igazgató vezetésével, amely nyugodt, kellemes feltételeket tud biztosítani valamennyi résztvevő diák és hozzátartozóik részére.

Erre a hasznos kikapcsolódásra is eljöttek szülők, ünnepölbe öltözött hozzátartozók, s a versenyző diákok felkészítő tanárai is.

A versenytermet feldíszítették, tárlókban láthattuk a roma folyóiratokat, az alkotók fotóit, a roma zászlót, egyáltalán olyan környezetet, miliőt teremtettek, amely emelte a vetélkedő színvonalát.

Minden ilyen alkalommal elérzékenyül az ember, aki a kicsinyek ajkáról visszahallja a cigány írók-költők érzelmeiből, értelemiből fakadó gondolatokat.

Szépen felöltözve, ünneplősen álltak pódiumra a nyírbéltekiek, a penészlekiek, a nyírbátóriak, a nyírpilisiek, a kislétaiak, a nyírvasváriak, s a házigazda piricseiek. A zsűri, mint tavaly, most sem névsor szerint értékelt, hanem számok alapján, amelyeket a versenyzők kaptak.

Észlelhető és értékelhető fejlődés következett be a cigánygyerekek versértelmezésében tavaly óta. Tisztábban, világosabban ejtették a szavakat, többen egész jól artikuláltak, elmaradoznak ma már az énekléssel előadott versek, s úgy tűnik érzelmekben közelebb kerülnek hozzájuk a roma alkotók. Gondok vannak még a légzés vétellel, a pöszeséggel.

Köszönet illeti a diákokat, akik áldoztak a versekre időt, bizonyára lelkiebben gazdagabbak lettek. Csak elismeréssel lehet szólni e falusi iskolák tanáraitól, akik felkészítették a diákokat, s főleg **Éles Miklós** igazgatóról, aki állta a szavát, és idén is sikerrel rendezte meg a körzeti vetélkedőt.

Az első díjas

A verseny a következőképpen zárult. Az alsó tagozatosok versenyét a nyírvasvári 2. osztályos **Sebők László** nyerte, felkészítő tanára **Belicza Istvánné**. Második a nyírbélteki 4. osztályos **Balogh Klaudia**, felkészítő tanára **Csapóné Gyetván Andrea**. Harmadik Kislétáról az elsős **Balogh Edina**, felkészítő tanára **Bakó Andrásné**.

A felső tagozatosok versenyét a penészleki 8. osztályos **Dankó Hajnalka** nyerte meg, felkészítő tanára **Abronsos Judit**. Második **Beri Barbara** a nyírbélteki iskola 6. osztály tanulója, őt **Csapóné Gyetván Andrea** tanárnő segítette, s ezt a helyezést érte el **Jónás Ibolya** nyírpilisi 8. osztályos versmondó, akinek felkészítésében **Forgácsné Dobos Emőke** segített.

Piricse kezdeményezése elismerést érdemel.

F.K.

Gyöngy

A Tavaszi Művészeti Hetek keretében került sor Szécsi Magda „Jelek” című kiállításának megnyitójára és Gyöngy című monodrámájának bemutatójára március 10-én, a Kossuth Klubban.
A kiállítást Lázár Ervin nyitotta meg, majd a művész nő a képeket 10x10 cm-es darabokra vágta és Dr. Dávid Ibolya igazságügyi miniszter asszony közreműködésével szétosztotta a jelenlévők között.

Szécsi Magda Gyöngy című monodrámáját Nyakó Júlia adta elő. Az alábbiakban részleteket közlünk a nagy sikerű előadásból.

„Gyerekkoromban – a legelején – nem volt saját ágyam. Rongyokkal kibélelt szenes kosárban aludtam, aztán a földön. Anyám mesélte, hogy amikor nagyanyám elzavarta őt velem és a húgommal, több éjszakát az ereszt alatt töltöttünk az ősz közepén. Becsapott az eső az ereszt alá, átázott a tyúktollas dunyha alattunk, de én nem ébredtem fel soha, mert anyám megintott mákgubófőzettel. Szeretett ből. Az ereszt alatt, a közeli város állomásán a vá-

róteremben húzta meg magát velünk. Ki tudja, mivel vette le a lábukról a vasutasokat a hatvanas években. De tény, hogy hetekig a várópadon aludtunk. A nyilvános WC-ben fürdetett bennünket és koldult a beérkező, de percekig várakozó vasúti kocsikon. Anyám néha vattakutyákat is készített és azokat árulta. A kenyérből nyert ragacs szagát és a kétförintos kolbász ízét soha nem fogom elfelejteni. Ez volt a legolcsóbb, hát ezzel etetett bennünket. Tejet nem sokszor ittam. Nem is iszom a mai napig, de a kakaót azt nagyon szerettem, mégis ilyen kicsi maradtam. Egy törpe. Néha mondom is magamnak: De csúnya vagy te, Senki kisasszony! Mert így hívom magam. Senki. Amúgy Gyöngyi a nevem, de túl szép hozzám. A szépség sokat foglalkoztat, mert szépnek lenni olyan, mintha szárnyakkal jöttünk volna a világra. Akinek hiányzik a szánya, az végig kínlódja az életét, az keményen megdolgozik egy másfajta szépségért, aminek talán nem is ebben az életben látja hasznát. Hiszek az újjászülésben, mindig is hittem benne, pedig senki sem tanította.”

* * *

„Engedtem – és engedem ma is – hogy az emberek többnek, okosabbnak érezzék magukat nálam, mert így tanulom meg őket... és mert iszonyatosan nagy számmal van bennem irántuk. Főleg azok iránt, akik nem képesek kívülről látni saját esendőségüket. Hagyom, hogy átverjenek,

hazudjanak, álnokul szépet vagy jót mondanak rólam, hogy többnek mutassák magukat. Gyerekként sírtam, annyira sajnáltam őket. Ma csak figyelek, hallgatók, és gyakran megállapítottam, hogy az emberek külseje változhat, de szokásaik, vágyaik, hazugságaik, semmit sem változtak körülöttem. Én sem változtam sokat. Gyerekként azt gondoltam, senki vagyok. Ma már a senki túlzás, hiszen az megnevezhető, így mégis valaki. Mind-egy. Biztos bolondnak tartasz. Egyszer ki is mondtad, amikor taxival utánad mentem Székesfehérvárra: „Jaj, de bolond vagy!” De úgy szerettelek volna látni, mint a Jézuskát az intézetben.

Soha sem szerettem a karácsonyokat. Mindig éreztem valami hideg tisztátalanságot az elrendelt közös örömben, a közös és egyforma játékokban, amit fegyelmezetten egyszerre kellett megköszönni. Az ebédlöben felállított, plafont verő karácsonyfá előtt. Féltem ettől a cifra fától. Attól, hogy rám dől, hogy olyan nagy és olyan kicsikké lesznek mellette még – a mindig ideges – nevelők is. És persze irigyeltem is azt a fát, mert őrá mindenki odafigyelt, pedig sími se tudott. Nusi néni, akit a legjobban szerettem a nevelőnők közül, azt mondta, hogy mindig mindenki látja Jézuskát, csak én nem, mert a földet nézem és butaságokra gondolok. Bezzeg a Kovács Emília! Az mindig látja Jézuskát, ahogy kirepül az ablakon. Nem hittem el! Szerintem a Jézuska nem repül, főleg ki nem az ablakon, a legnagyobb havazásba.

Hanem tényleg biztatóan mosolyog és azt mondja: „Nyugi, gyerekek, ez is elmúlik egyszer!” A Jézuska soha sem szólt hozzám és soha sem jött el közénk, ezt biztosan tudom, csak nem kellett volna elmondani Nusinének. Aki meg azt tudta biztosan, hogy nekem 1967 karácsonyát az ebéd utántól számítva tíz óráig a szekrényszobában kell töltenem. Kiengedni is csak azért engedett ki, mert a Falus Kati összepisilte a lepedőjét és a tiszta lepedők a szekrényszobában voltak. Amikor Nusi néni felkapcsolta a villanyt, hófehér lett az arca ahogy észrevett és sími kezdett. Nagyon megsajnálta és azt mondtam neki, hogy most látom, itt a Jézuska, ne sírjon. De ettől még jobban bögött és megölelt. Azt mondta, hogy „le van szarva a Jézuska ott, ahol van...ééé...eehegy...nagy állat vagyoo-

Szécsi Magda, Dr. Dávid Ibolya és Lázár Ervin

ok...” És a zsebéből adott két szem ezüstpapírba csomagolt szaloncukrot. Megígérte, hogy holnap este – csak nekem – mesélni fog. Persze nem mesélt. De a lelkemre kötötte, hogy Lajos bácsinak – az igazgatónak – ne mondjam el, hogy ott felejtett a szekrényszobában. Azt hiszem vállaltam, nagyon csodálkoztam, hiszen Lajos bácsi soha senkivel se beszélget, pláne azzal, aki nem volt magasabb egy méter húsz centinél.”

* * *

„Öt éves koromban kivett az intézetből egy család, akik a lányuk mellett több intézeti gyereket neveltek. Akkoriban egy szellemileg fogyatékos lányt, a Violát és engem. Egy szoba-konyhában laktak, amihez tartozott egy csupa üveg veranda is. Viola és én, itt, a verandán aludtunk együtt, valami faépítményben, amit nappal össze lehetett csukni és asztalként vagy talán padként használtak. Nem emlékszem pontosan, csak arra, hogy elképesztően kényelmetlen volt a fadobozban aludni és nagyon rossz volt, hogy a közös udvarú házban a veranda előtt jártak el a lakók és minden alkalommal bámultak ránk. Mert függöny az nem volt. Éjjelente gyakran ébredtem arra, hogy néz valaki. Elbújni csak úgy tudtam, hogy szorosra zártam a szemem, mert az egyetlen takarót Viola mindig elszedte tőlem. Én is féltem, én is fáztam, de a Viola nálam is jobban félt és jobban fázott. Hát, nem volt vita köztünk. Óvé volt a takaró az erősebb jogán.”

* * *

„Utoljára tízévesen törtem ki szándékosan az ablakot, akkor, amikor egy nevelőnő (aki mindig „Auschwitzot” emlegette, ha rosszak voltunk), úgy megvert egy kislányt, hogy betört a koponyája. A kislánynak már nem emlékszem a nevére, de úgy becézték a többiek, hogy Csöre. Csöre minden este bepisilt, de hát sok lány bepisilt az intézetben. Éva néni mégsem zavarta úgy senki, mint Csöre. Egyszer éjnek idején ébresztette fel, hogy azonnal menjen ki pisilni. Csöre úgy megrémült, hogy abban a pillanatban bepisilt. Éva néni fogta a partvist és ütni kezdte. Iszonyatos volt látni. A többiek is felébredtek és sírtak. Kiabáltunk, hogy „Éva néni, ne tessék bántani!”. De ő mintha megőrült volna, kifordult szemmel ütötte tovább. Be kellett tömöm az ablakot a hálószobában, hogy legyen már vége! És vége lett. Éva néni elküldték az intézetből, de nem úsztam meg a szekrényszobát, mert a felnőttek soha nem értenek meg semmit, és ez már mindig is így marad. Csöre túlélte a verést. Nem pisilt be többet, hogy Éva néni elzavarták. Helyette dadogni kezdett. Nusi néni azt mondta, hogy mindig dadogni fog és én azt kívántam, bárcsak újból bepisilne.”

Nyakó Júlia

* * *

Soha sem hagyom figyelmen kívül a belső hangot, ami segít nekem és jó felé vezet. Jó felé még akkor is, ha tetteim miatt kinevetek és nem értenek az emberek. Mert mindig azt kell tennem, amit érzek, akkor is, ha abban a percben úgy tűnik, hogy káromra van. Mert azok a tettek, amik itt ebben a világban nevetségesek és értelmetlenek, egy másik világban matematikai pontossággal illeszkednek bele az én valóságomba. De azt a valóságot itt kell megteremtennem. A kollégiumban én voltam az egyetlen cigány. Soha nem gondoltam úgy magamra, mint egy cigányra, de ha akartam, ha nem, cigánnyá tettek a többiek. Azzal, hogy cigányoztak, azzal, ha eltűnt valami, rögtön az én szekrényemet kutatták át legelőször. Pedig soha nem memék ahhoz nyúlni, ami nem az enyém, hiszen gyakran ahhoz sem merek nyúlni, ami az enyém! Mert úgy érzem, nincs jogom ahhoz, hogy bármim is legyen... Senkihez és semmihez nem akarok olyan közel kerülni, hogy fájjon, ha távolodik, ha elveszítem, ha csalódom benne. Az egyetlen, amit a magaménak érzek, a szakállas bácsi, pedig ha valami nem az enyém, akkor ő biztosan nem! A kollégiumi egy év alatt jöttem rá, hogy a szakállas bácsi is cigány, hogy olyan, mint én. Olyan nagy örömet éreztem, hogy sirva fakadtam ott nyomban a győri főtéren. Ettől kezdve soha senki nem bántott meg azzal, hogy lecigányozott. Boldog voltam, mert olyan voltam, mint ő! Oda utaztam, ahová ő. A legérdekesebb, hogy a felfedezés után már senki sem cigányozott. A győri utcákon pedig már nem úgy jártam a kimenők idején, mint valami céltalanul bókászó számkivetett. Tudatosan keresni és figyelni kezdtem a cigányokat. Nem egyszer megíjtem a közelükben, ha kiabáltak egymással. De legnagyobb megdöbbenemre a kiabálások és széles gesztusok után nem verekedés következett, amire számítottam, hanem ölekezés és csókok. Amultam. Vonzottak és taszítottak ezek az emberek. Hihetetlen volt, hogy közülük való vagyok, hiszen ők tele voltak étellel. Úgy nevettek, ahogy még nem láttam másokat nevetni. Az egész testük nevetett. Később rájöttem, hogy a cigányok mindent így csinálnak. Ha sírnak, nagyon sírnak, ha esznek, nagyon esznek, ha szeretnek, nagyon szeretnek. Egész lényüket beleadják abba, amivel éppen foglalkoznak és teljesen a pillanatban élnek. Úgy, mint a gyerekek, akiket még nem kötnek meg ilyen-olyan gátások, sem az idő, akik számára minden természetes, ami emberi. Oda menni hozzájuk nem mertem. Csak figyeltem őket. A rózsáskötényű asszonyokat, akik úgy kiabáltak a gyerekeik után, mintha vad, szenvedélyes dalokat énekeltek volna. Nekem így tűnt. És a nyelv, amin beszéltek, jaj, minden idegszálamnak ismerős volt, bár nem értettem, mit mondanak. De azt nagyon jól megértettem, hogy a cigány nyelv létező dolog, és akinek saját nyelvük van, azok még sem lehetnek senkik. Erőt adó érzés volt rájönnöm mindeerre, mert jobban tudtam becsülni magamat is. Az iskola igazgatóját soha nem kerestem volna fel az irodájában, ha az egyik nevelőtanár nem engem küldött volna fel a könyvtár kulcsáért. De engem küldött. És megkérdeztem, hogy vannak-e cigányokról szóló könyvek. Az igazgató úr azt mondta csodálkozva, hogy „nincsenek, miért is lennének?” És én nagyon csalódott voltam. Már éppen becsuktam volna az ajtót magam után, amikor hirtelen utánam szólt, hogy hétvégére talán tud szerezni cigányokkal foglalkozó könyvet. Jöjjenek fel az irodába szombat délután. Borzasztóan örültem, alig vártam, hogy szombat legyen. Arra gondoltam, hogy milyen jó lesz megtanulni magamat abból a könyvből és reménykedtem, hogy valamit meg tudok az én szakállas bácsimról is. Aztán eljött a szombat és elvesztettem a szüzességemmel együtt a hitemet és alig megszerzett, kevéske önbizalmamat is, mert egy felnőttnak játszani támadt kedve. Már megint nem vették észre, hogy gyerek vagyok még a papás-mamáshoz. Összeomlott a világ körülöttem. A szakállas bácsi pedig, ott a szemem mögött, csak nézett, nézett komolyan, de nem tudott segíteni rajtam. És már soha sem fog segíteni, mert hároméves koromtól tizenöt éves koromig csak úgy megtörténtek velem a dolgok, az erősebb jogán. Mindig az erősebb jogán!”

Összeállította: Paksi Éva
Fotó: Nyári Gyula

Kora gyermekkorom óta szeretem az igaz meséket. Azokat, amelyeket egy valódi élet hitelesít. A legidősebb fiúról szólót, aki korán elhalt édesapja helyére áll, lemegy a bányák mélyibe, hogy testvéreinek továbbra sem jusson kevesebb kenyér. Álmaihoz azonban hű marad, s mint ama híres Münchausen báró, saját hajánál fogva rángatja ki magát a körülmények keltette kelepcéből. Végül aztán magára öltheti a jogászi talárt. A kis cigánylányról szólót, aki egy isten háta mögötti falucskában elhatározza, hogy tanítani fog és addig felesel a sorssal, amíg – keresztül vergődve a közöny és az előítéletek sáncain – valóban felállhat a katedrára, s nyiladozó értelmek támaszává válhat.

Számomra mindig ünnep, ha egy másik ember megosztja velem életpasztalatait, őszintén feltárja egy-egy életfordulata mozgatórugóit, döntésének indítékait. Eppen ezért szeretem a memoár-irodalmat is. Azokat a könyveket, amelyekben a szerzők leltárt készítenek saját útkeresésükről, lelki és erkölcsi fejlődésükről, mesélnek tapasztalataikról, környezetükről, egész életpályájukról. Különösen értékesek azok a memoárok, amelyek letűnt korokat és idegen országokat idéznek meg, vagy olyan társadalmi réteg életébe engednek bepillantást, melyek zártak, amelyeket előítéletek satuznak vesztégarba.

A Pont Kiadó gondozásában nemrég megjelent „Szerencsés csillagzat alatt születtem...” című könyv mindezt egyszerre teszi. **Ilona Lacková** – a korábban Magyarországhoz tartozó – Sároson, Csehszlovákiában született 1933-ban, és ott élte át Közép-Európa történelmi forgatagait. Egy, a település határára rekesztett cigánytelepen nevelkedett, amelynek mindennapi életéről fordulatosan, színesen és részletesen ír. Ahogy az egyre nehezedő körülményekről, a Tiso-féle Szlovák fasiszta bábállamnak, a cigányság létét fenyegető közegéről is. Életútjával hitelesített képet fest északi szomszédunk szocialista korszakának hétköznapijairól, a tettek és a szólamok közti ellentmondásokról. Szerencsés ember az, aki olvashatja Lacková sorait. Szerencsés mert nem egy megkeseredett, hanem egy kimondottan boldog ember szemüvegén keresztül láthatja – az immár múlt századivá vált – évtizedeket. Egy fölöttébb sikeres életút bontakozik ki előttünk: a cigánytelepről indult kislány ugyanis később egyetemi diplomát szerez a híres prágai Károly Egyetemen, színpadi szerző lesz belőle, mesekönyvei jelennek meg, megyei tisztviselőnek választják, s még kitüntetést is kap. Nem keserítette meg az sem, hogy időnként színes fényképekkel kellett házalnia, hogy esténként az előítéletek vérezték fel, ejtettek rajta fájó sebeket, s hogy ma a szegény nyugdíjasok életét éli. Olyan derűlátás jellemzi, ami valóban csak a sokat tapasztalt, a nagyon bölcs emberek sajátja. Könyve mintegy igazolja az ókori görög filozófus, **Demokritosz** szavait, aki váltig állította, hogy a bölcs ember számára valamennyi sors megélhető, minden föld járható, mert nemes lélek mindenütt otthonra lel, mindent otthonossá alakít.

Ugyancsak a Pont Kiadó jelentette meg – Lacková kötetéhez hasonlóan a párizsi Descartes Egyetem Roma Kutatóközpontja „Interface” sorozatának részeként – a „Sztintik és romák a náci rendszer idején” című tanulmány kötetet. Három német kutató, **Karola Fings**,

Herbert Heuss és **Frank Sparing** írásaiból bontakoznak ki az 1870-es évekbeli németországi cigány-üldöztetésektől, a „fajelmélet” kialakulásától a haláltáborokig vezető utak. A nagy mennyiségű dokumentumra támaszkodó, fényképekkel is gazdagon illusztrált kötet, egy lidércnyomásos időszak – ép emberi ésszel felfoghatatlan – politikai mechanizmusát tárja kiméletlenül elénk. Már a szavak is gyomorforgatók. Milyen bomlott elme szülhette az efféle szófordulatokat: „fajhi-giénia”, „fajgyalázás”, „cigány elemek elleni harc”, „fajdiagnosztika”, „általános tartományi körözőnap”, „fajidegen emberek”, „cigányok és cigánykeverékek”, „ügynevezett cigánykeret”? Persze a cinikusan felhasznált – egyébként nemes szavak – tartalma is vériszapossá vált. A könyv alaposan elemzi, hogy mit is jelentettek valójában a „mélyreható intézkedések”, a „különleges bánásmód”, az „áttelepítési feladatok”, és a „végső megoldás”. A fasiszmus bölcsője ugyan Itáliában ringott, de a náci fajelmélet, a zsidók és cigányok szisztematikus megsemmisítésének eszménye Németországról zúdult a világra. Ezt az eszmeiséget egyszer – úgy hittük végérvényesen – sikerült már visszadörmöckölni a szellem-palackba, de ma időről-időre megint Európa utcáin csörömpöl az egykori fekete-, barna- és zöldingesek naftalinszagú szellemisége, a rasszizmus. Ébernek kell lennünk! Azokat akik elfelejtik a múltat, a történelem rendszerint arra ítéli, hogy ismételten átéljék azt. Emlékeznünk, emlékeztetnünk kell! Ehhez segít hozzá az említett kötet is.

Mindkét könyv a Pont Kiadónál szerezhető be. (címük: 1300. Budapest, Pf. 215.)

Harmadik számához ért a Romológiai Kutatóintézet Közleményei című sorozat. Ezúttal **Soós István** munkáját tették közzé. A „József főherceg cigány levelezése” című kötet összeállítója a jeles hazai cigánykutató által írt és hozzá címzett cigány nyelvű, illetve cigány tárgyú leveleket fűsülte össze egy helyre, s tette mindenki által elérhetővé. Az előszó részletesen ismerteti, hogy mit jelentett a hazai cigányságnak, cigánykutatásnak, amikor egy Habsburg főúr állt melljük, s tette életének fontos részévé a velük való foglalkozást. Az időrendben egymásután következő levelekből jól nyomon követhetők a híres „Czigány nyelvtan” készítése és akadémiai bevezetése körüli izgalmak, de az is, hogy milyen határtalan tisztelet és szeretet övezte a hazai romák körében a főrangú urat. **Nagyidai Sztojka Ferenc, Jónás György, Radics Lajos, Gógi Károly, Rácz Ilonka, Berki József, Ipolysághy Balogh Ferkó** hozzá írt levelei és versei erről győzne meg minket.

A cigány szövegek koránt sem egyszerű, értő tolmácsolására Glonczy Emő vállalkozott. Nagy erénye a kötetnek az általa írt néhány oldal (A fordító utószava), amely a fordítás technikájáról, nehézségeiről, s a nyelv fejlődéséről íródott. A **Gémes Balázs** által szerkesztett kiadvány, a **Romológiai Kutatóintézet** címén (7101. Szekszárd, Pf. 12.) rendelhető meg.

Hegedűs Sándor

Tengerszó herceg

Kovács József Hontalan: Sequoiabeszéd című kötetéről

Mottó:

Ha két ember ugyanazt mondja, az nem egy és ugyanaz...

(régí római mondás)

Ha azt hallom Mohács, azt gondolom: Kovács József Hontalan. Ha azt hallom Kovács József Hontalan, azt gondolom: Sequoiabeszéd. Ez a legkedvesebb kötetem tőle – a sok Kovács kötet között –, mert itt érzem leginkább, hogy mennyire egy benne a művész és az ember. A költő életének krónikája ugyanazokból a motívumokból szövődik, mint művének cselekménye: kínlásból, büszkeségből, baráti együttérzésből, lázadásból, fájdalomból, szenvedélyből és racionális önelemzésből. Versei fontos források a költő alkotói lélektanának tanulmányozásához. Kovács könyörtelenül marcanolja önmagát, és könyörtelenül kimondja a kimondhatatlant is, mintegy kikényszerítve bohóc létben leledző, szemellenzős olvasóiból is a gondolkodó, látó humanistát, és a nyugtalan valóságot. Zavarba ejtő, mély, más költészet az övé, amit lehet nem szeretni, de bűn meg nem érteni! Frappáns látásmódja elsősorban a

dolgok relativitásából, a szavak többértelműségéből, halálos játékosságából táplálkozik: és így elég számára a külvilág legapróbb rezdülése, hogy belőle bölcséleti igazságot vagy játékos álbölcséletet formáljon. Hogy mi rejlik e mögött a költőiség mögött? Konkrét, tiszta gondolat! Kovács József Hontalan tudja, hogy ha a költő elfelejti, hogy ő a művészet magasabb rendű eszköze, megszűnik költő lenni, egyszerűen azért, mert az élet nem lehet gazdagabb a műnél.

Két legkedvesebb idézetem a kötetből:

„Szemezgetek a semmivel
van mivel
szótovábbvitel
valóság fényárnyék
impressziósívek
csak a templom zöldje állandó
látható mind a négy égtáj

irányából

kiemelkedik a ködből
égkupolafogytiglan”

* * *

„Ujjkiütés
ecsettől

tolttól
igyekvő vész
persze nem azért csinálom
a semmit várom
lélekgörbe
körbe
körbe
üres rohamok
telve ülsz
homéroszi poszt
a mozgásra figyelsz
alkalmas szárnyakkal
márványsima trükkök
gumidoronggal bezúzott tükrök
nem látom magam
magaslezszer
csillagkarcoló lesen
nekem nem kell a jóság
mondta Gregori Corsó”

Kovács József hontalant régóta ismerem. Nem ismerem. Ismerem. Nem ismerem. Ismerem. Nem ismerem. Ismerem. A régóta, igaz! És az is, hogy mindig ugrásra készen tartja magát, egy gumiduronggal bezúzott tükrök elénktartására, mutatni készülő világot, szorongást, félelmeket s a mindenséget, hogy egymáshoz tereljen bennünket végül... Szécsi Magda

Cigány Félóra

Hilda hangja

Az utolsó interjút Hilda mamával (Péli Józsefné) tavaly május 8.-án hallhatták a hallgatók a Kossuth Rádió Cigány Félórájában. Varga Ilona szerkesztő-riporter emlékezetében élt még Hilda mama vallomása, s bizony jó választás volt, hogy Anyák Napja tiszteletére ismét a bölcs cigányasszonyt idézte meg.

Hilda mama vallott életéről, gyerekkoráról, férjéről, családjáról, szeretteiről, a szeretet fontosságáról, s minden mondatából a humanista ember lelke villant elő. Öszintén megvallotta, hogy ő négy elemít végzett, de „természetes intelligenciája” megóvta a kisebbségi érzéstől. Soha, senki előtt nem érezte magát alacsonyabb rendűnek. Idézte gyerekkori csóróságát, s azt is, milyen kellemetlen érzés volt részére, amikor leciagyózták.

Beavatott ismét, hogyan is kezdődött azon az emlékezetes egyedüllet elűző éjszakán cigizés közben a szerelem az írással, abba a kockás füzetbe, amit az unoka hagyott a nagymamánál. És Hilda írt, írt, leírta az életét, emlékeit mindenről, mindenkiről, szeretteiről. „Rám törték a régi emlékek. Nem tudtam szabadulni tőlük. Feljött a fiam, Péli Tamás, s azt kérdezte tőlem: Anyám, mit csinálsz? Írok fiam. Elvette tőlem az írkát, olvasni kezdte. Tetszhetett neki, mert biztatott, írjál csak drága anyám. Én meg írtam”. És Péliné Nyári Hilda könyve siker lett, elkapkodták.

Hilda mama olyan örök igazságokat mondott ki, amelyek természetesek, s mégis megdöbbennek az embert. Elmesélte 56-os élményeit. „Nekem ez nem ünnep. Amikor a temető betonján meg-

láttam azt a rengeteg fiatal halottat elszörnyülködtem. Hát ezt ünnepelem én? Ahol fiatal életek százait pusztítják el? Ezt én nem tudom ünnepelni.” S mint mindig, most is perbe szállt a csórósággal, a nincstelenséggel, szemrehányóan mondta: „hogyan nézheti el ezt az Isten, ha létezik. Én örülök ha jönnek hozzám az emberek s mindig azt hiszem éhesek s azonnal terítenék. Szeretem az embereket. Én a szájjal-lábbal festőknek is mindig szoktam küldeni ezer forintot.”

Hilda mama megindítóan vallott szeretetről, a gyermeki áldásról, s ezt mindennél fontosabbnak tartotta. Igazi nagyszívű, humanista író-cigányasszony volt, aki szerette volna keblére ölelni az egész világot, s a csóróságból kiemelni a cigányságot.

F.K.

GYERMEK NAP

"JÓ
MÁR
SZERETI
AMIKOR
ÁGACSKA A
CSILLAGOCSKA
VIRÁG
MOSOLY A
IGÉRET A
VÁRAKOZÁS
AMIKOR
SI
CSAK ÁGACSKA

EKEINK JÁRA

NYA
KOR IS
TERMEKÉT
MÉG CSAK
ÖLDÖKÉBEN
A SZEMÉBEN
HAJÁBAN
OSOLYÁBAN
SÉNDJÉBEN
LELKÉBEN
ÉG SEMMI
MI
KÖLDÖKÉBEN."

FOTÓ: LD Archívum

Dr. Lázók Anikó jogász

Dr. Lázók Anikó

A visszaemlékezés a személyességet, érzelmeket szabadítja fel az emberben, de az a józanság, a dolgoknak az a fajta tudomásulvétele viszont, hogy hiába is tagadnánk, a múltunk bennünk van, racionális számvetésre készíti az embert. Múlt, jelen, jövő. Lélek mélyén őrzött képek, ismétlődő és új életmotívumok nem csak önmagunkat jelentik, hanem rajtunk kívül még valami mást is. Mindig valami mást is... **Dr. Lázók Anikó** így emlékezik:

„Igazán nagy sérülésem nem volt a származásom miatt, sem az általános, sem a középiskolában. Tizenhat éves koromig még magyar-történelem bölcsész szakra készültem, de a bátyám már a szegedi egyetemen volt joghallgató. Egészséges versenyszellem alakult ki közöttünk. Meg akartam mutatni, hogy én is képes vagyok elvégezni a jogi egyetemet. Miskolcra jelentkeztem. Első évben a római jogi szigorlaton a professzor megkérdezte, milyen nemzetiségű vagyok. Megmondtam. Utána gratulált. De mivel németet is tanultam és latinból is ötös voltam, viszont nem beszélek cigányul, megjegyezte, hogy ő ezért megbuktatna. Saj-

GYORSFÉNYKÉP

Született: 1963. 03. 23. Nyíregyháza.
Gyermeke: Dóra (8)
Kedvenc írója: Mikszáth Kálmán
Zeneszerzője: Bach
Étele: töltött tyúk
Itala: Coca-Cola
Színe: fehér
Hangszere: orgona
Illata: eper
Városa: Nyíregyháza

nos ma sem beszélek cigányul, a mi családunk mindig magyar közösségben élt... De azért vannak hátrányaim, nem fenéki tejfel az élet, ahogy mondani szokták. Sőt kétszeresen is hátrányos helyzetű vagyok. Mint cigány származású és mint elvált asszony. Bárhogy tagadjuk ugyanis, az emberek többsége tele van előítélettel. Ezért sok csalódás ér, s mivel érzékeny alkat vagyok, nehezen viselem ezeket. De soha nem adom fel, mert a nehézségek ellenére is úgy érzem, hogy nagy feladatokra születtem. Tudom, hogy míg élek tanulnom kell, és nekem többet kell tudnom, mint az átlagemberek, mert cigány származású vagyok! Ezt jól megtanultam drága szüleimtől, akik belém oltották a tudásvágyat.

Édesapám már nem él. Gépkocsivezető volt. Édesanyám velem él. Boldog vagyok, hogy naponta átölheltem, egy percig sem tudnám elviselni magárahagyatottságát, így hát teljesen természetes, hogy egy háztartásban élünk mi hárman. A harmóniára, a szeretetre nem kellett rátalálnunk, mert az mindig is meg volt az én családomban. Ha van egy kis szabadidőm azt olvasással vagy zenehallgatással töltöm...

(Anikóról a szavaknál jobban árulkodik a lakása: Mindenütt könyvek, régi kedves tárgyak. Bármilyen apróság legyen is, soha nem dob ki semmit, amihez emlék fűzi. Édesapja ott él a tárgyakban, kis

szalagokban, képeslapokban, sőt játékokban, amelyeket legnagyobb értékeinek tart. Szereti megérinteni, kezében tartani ezeket, míg gondolatai a régmúltban járnak.)

A cigányság évszázados elmaradottsággal küzd. Ha a társadalom nem segít ennek a felszámolásában, akkor a helyzet tovább fog romlani – mondja. – Alacsony az iskolázottság, és szerintem ez a legnagyobb probléma. Megalakultak ugyan a kisebbségi önkormányzatok, de annyi gondal küszködnek, hogy felsorolni is nehéz lenne. Meg aztán jelen van a széthúzás is. Köztünk is vannak mint a magyar társadalom különböző rétegeiben is, szerencselovagok, karrierhősök, akik többre becsülik a maguk előbbre jutását, mint népünk képviselőit. Nem titok, hogy én mindig is arra törekedtem, hogy személyes életemmel, sorsommal igazoljam, van lehetőség a kilábalásra. Ehhez azonban munkára, küzdelemre van szükség. Néha engem is érnek megrázkódtatások, megaláztatások. Volt rá példa évekkel ezelőtt, hogy egy áruház irodájába behívtak, ahol csaknem megmotoztak, mert cigány vagyok. Időnként iszonyúan nehéz nekem mert magyarnak tartom magam... De valahogy még sincs bennem gyűlölet, fel kell dolgoznunk ezt a terhet mindannyiunknak. Muszáj felülemelkedni ezeken a keserű tapasztalatokon, mert akkor önmagát és környezetét sem tudná elfogadni az ember. Tudomásul kell vennünk, hogy amíg világ a világ, addig az ember nem tudja megtagadni önmagát, a származását. Ezt kell megtanulni, emberi méltósággal elviselni és föl-egyenesedni nap, mint nap...”

Szécsi Magda

(Dr. Lázók Anikó 2001. márciusától a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány megbízott igazgatója. A Szerk.)

Együtt a házasság és a hit mezején

Mai világunkban egy roma-magyar házasságot nem minden embertársunk fogadja lelkesedéssel. Mocorog a belsőkben az általánosítás torzszülöttje, az előítélet. Az észak-borsodi nagyközségben, Borsodnádason élő Diós házaspár boldog egyetértésben neveli öt gyermekét. Az élet mindennapi nehézségeit legyőzve gondolkodásukkal, magatartásukkal pozitív példát mutatnak környezetüknek, bizonyítván, ha akarnak, másképpen is lehet élni, a társadalomba beilleszkedni.

Diós Antal és felesége, Gyöngyike 1985-ben ismerkedtek meg Hanság-ligeten, a férj egykori lakóhelyén. 1987-ben kötöttek házasságot, amikor Antal a sorkatonai szolgálatát töltötte.

Gyöngyike: – 34 éves vagyok, ez már a második házasságom, a legidősebb lány, Edina 16 éves, ő az első házasságomból született. Gyöngyike 13, Boglárka 12, Dávid 8 és Márk 6 évesek. Nehéz volt a közös indulás, a szüleimnél laktunk egy nagyszobában, a berendezést is ők adták. Férjem leszerelésekor már két gyermekünk volt. Anti a régi munkahelyére, a lemezgyárba ment vissza dolgozni. Az első fizetésével ifjúsági kölcsönt vettünk fel, ezt havi 1400 forinttal törlesztettük. A második fizetésből pedig tv-t vásároltunk. Mindig jól beosztottuk a pénzt, a saját lakás megoldása fontos feladattá vált.

Antal: – 36 évesen elmondhatom, hogy tökéletes házasság nincs, de említésre méltó súlyosabb házassági konfliktusok nem voltak közöttünk. Sajnos 1991-ben munkanélküli lettem.

– Milyen változást hozott ez a család életében?

Antal: – Az egzisztenciánk megbillent, nagyobb értékeket nem tudtunk vásárolni. Vasbetonszerelő szakmában nem dolgoztam, a Munkaügyi Központban is jeleztem, hogy segédmunkás állást is elvállalok.

Gyöngyike: – Beszélgetésünk helyén, 2 éve ezt a két épületből álló lakást vásároltuk meg, s a beköltözésig sokat kellett rajta alakítani. Egy évig havi 20 ezer forintjával gyűjtöttük a pénzt. Nem könnyű időszak volt ez az életünkben. A több szoba, konyha és fürdőszoba azonban kényelmessé varázsolja mindennapjainkat.

– A család jövedelmi forrásai?

Gyöngyike: – A jövedelempótló- és anyasági támogatás, valamint a családi pótlék. Beosztással kell élnünk, de a telefont is sikerült bevezettetni. Haladunk előre a megfelelő gondolkodás, a megértés és a spórolás eredményeként.

Antal: – Közhasznú munkára két alkalommal is visszahívtak a polgármesteri hivatalba, a füvet nyírtam géppel. A rám bízott feladatokat igyekeztem becsületesen elvégezni. 1999. októberétől jövedelempótló támogatást folyósítanak a részemre.

– Mi a családi boldogságuk titka?

Gyöngyike: – Isten segítségével történik így. Én roma származású vagyok, a szüleim soha nem elleneztek a kapcsolatunkat. Mi még egy napra sem váltunk el egymástól, nem vesse-

kedtünk, szépen neveljük a gyerekeket is.

Antal: – A szüleim, a rokonság nem helyeselte a döntésemet, a cigányokról kialakult negatív kép táplálta ezt. Az idő múlása azonban mindent megoldott. Egyébként ismeretségi körünkben senki nem nyilatkozik rólunk elítélően, mivel látják, hogyan élünk. A szomszédom azt mondja: „Örül, hogy mi költöztünk ide.”

– Önök vallásos emberek.

Gyöngyike: – Hetedik éve vagyunk a Jehova Tanúi Egyház tagjai, a Biblia nagyon sokat segít a pénz beosztásában. Nem iszunk alkoholt, nem dohányzunk, jobban odafigyelünk egymásra. Gyerekeinket úgy neveljük, hogy Istenszeretők legyenek, ne beszéljenek csúnyán. Az iskolába tisztán jámak és jól tanulnak. Gyöngyike már második éve ösztöndíjat kap. Legidősebb lányunk Egercsehibe, a ruhagyárban dolgozik és keresetével segíti családjuk megélhetését. Isten előtt minden ember egyforma. A gyülekezetben, ebben a nagyobb emberi közösségben sem érzetlik velem roma származásomat. A szeretet légköre vesz ott körül bennünket. A szép családi életünket is biztosítja az, hogy hiszünk Istenben.

– Hogyan látják a romák helyzetét?

Gyöngyike: – A cigányok beilleszkedése nagyon nehéz. Titka: a tisztaság, az emberség. Gondolkodóképes-

günk másabb, de a romák között is egyre több lesz a tanult ember. A hit jobb emberré tesz mindenkit, reményt ad ebben a mai kilátástalan világban. A Biblia is azt mondja: „a világban is lehet még boldogan élni”.

Antal: – Jó lenne, ha az emberek nemcsak olvasnák a Bibliát, de be is tartanák ami benne van. Az ember, ha nem tesz annak érdekében, hogy megváltozzon, akkor hiába kéri Isten segítségét.

Józsa Zoltán

Gondoskodás a romákról

A megyében dolgozó mintegy 17 munkaerő-piaci mentor munkájával elégedett a Bács-Kiskun Megyei Munkaügyi Központ – a program támogatója –, sőt még nagyobb sikerek elérésére is alkalmas a gárda – összegezte az első félév eredményeit Patakiné Lacza Annamária a központ munkalársa az első félévet lezáró rendezvényen, amelyet a kecskeméti Cigány Kulturális és Módszertani Központban tartottak.

– Kecskeméten két munkaerő-piaci mentori csoport is tevékenykedik, az egyik a miénk, a „Munka-Társ” program, a másik a Bács-Kiskun Megyei Mozgáskorlátozottak Egyesületének mentorai – mondta **Agócsné Karádi Olga**, a Cigány Kulturális és Módszertani Központ elnöke, aki egyben az egyesület mentori szolgálatának vezetője is. – Kiemelkedően jók a megyei eredmények. Mi, akik – a halasi csoporttal karöltve elsősorban romákkal foglalkozunk –, megálljuk a helyünket a többiek mellett, sőt, talán az külön érdemünk, hogy a romák nehezebb célcsoportot jelentenek alacsony iskolázottságuk és a munkáltatók előítéletei miatt. A feladatunk elsősorban az, hogy 28 hónap alatt mentoronként 300 munkanélkülivel kapcsolatot építsünk ki, és az első féléves követelmény az volt, hogy 15 munkanélkülit képzésbe vonjunk vagy álláshoz segítsünk. Mivel ketten vagyunk **El Saidné Pekker Erikával**, így 36 munkanélkülit, elsősorban romát segítettünk munkához, őket 125 érdeklődő közül választottuk ki. Nap mint nap jönnek az ügyfelek az irodánkba, amely a Kápolna utca 24-ben van, a Civil Szervezetek Házában.

Eddig összesen 32 munkaadóval állunk kapcsolatban. Mi nem elsősorban hivatalnokok vagyunk, hanem bizonyos értelemben bizalmi emberek, mert nem csak munkahelyet ajánlunk, hanem az ügyfelek személyes szociális problémáival is foglalkozunk. Sok esetben szükség van alapvető ösztönzésre, a páciens hátráltató

családi körülmények tisztázására, esetleg orvoslására. Érdekes, hogy a hozzánk fordulók többsége nő, így velük könnyebb szót érteni, jobban megértjük problémáikat, ők is őszintebben beszélnek ezekről. Akit sikerül elhelyezni, három hónapig nyomon követjük sorsát, gondok esetén igyekszünk segíteni. A szociális feladataink széleskörűek: segítettünk már gyermekvédelmi támogatás és családi pótlék igénylésben, nyugdíjaztatásban, hajléktalanok segítségével és jogi ügyekben is.

A munkánkat a Bács-Kiskun Megyei Munkaügyi Központ Kirendeltsége folyamatosan segíti, és együttműködünk több intézménnyel, így a Szociális Szolgáltató Központtal, a Máltai Szeretet Szolgálattal, a Civil Információs Irodával is – zárta szavait Agócsné Karádi Olga.

A romák egészségéért

Az köztudott, hogy Magyarországon a cigányság egészségi állapota rosszabb az országos átlagnál. Így van ez Kecskeméten is. Az viszont öröndetes hír, hogy a budapesti Szex Edukációs Alapítvány a kecskeméti Cigány Kulturális és Módszertani Központot szemelte ki, hogy a Semmelweis Egyetem Közegészségtani Intézet Oktatói a helyi háziorvosokkal együttműködve három hónapos képzésben részesítse a Módszertani Központ tizenöt fiatal önkéntesét. A kiképzett romák és nem romák a telepszerű és a

nagyobb tömbökben élő cigányok között végeznek majd egészségügyi és szociális terepmunkát a cigányság egészségügyi ellátásának és közegészségügyi helyzetének javítása érdekében. A program finanszírozását a Soros Alapítvány vállalta egy esztendeig. A képzés és a terepmunka ellenőrzését a Szex Edukációs Alapítvány végzi.

A résztvevők tudományközi elméleti oktatásban részesülnek, valamint kiscsoportos gyakorlati képzést kapnak. Az egészséggel és a betegséggel kapcsolatos tárgyi ismeretanyagon kívül a terepmunkához szükséges speciális készségek és képességek elsajátítása is megtörténik. Ennek része a kapcsolatteremtés a cigányokkal, az elemző munka, a roma közösség kultúrájának speciális megismeretése, a fizikai és érzelmi igények feltérképezése, a segítő kapcsolat gyakorlati kérdései és a tanácsadás módszertana.

A program előkészítése már elkezdődött. Az oktatás februártól áprilisig fog tartani. A terepmunka év végéig tart, majd ekkor történik a kiértékelés. A további tevékenységet a Cigány Kulturális és Módszertani Központ önkéntesei önállóan fogják végezni állami és civil szervezetekkel való kapcsolattartás mellett. A Szex Edukációs Alapítvány olyan modellértékű programot kíván megvalósítani, ami jó példaként szolgálhat az ország más területein is.

Agócs Imre

Fotó: illusztráció

„Csakis becsületesen dolgozva, tisztességesen élve tudjuk legyőzni az évszázadok óta kialakult előítéletet...”

Januári számunkban megismerhettünk egy cigány óvónőt, Szabó Gyuláné, Etuska személyében. Élettörténete nagyon sok keserű „élményt” tartalmaz, melynek legfőbb motívuma az előítélet. Identitását megőrizve harcolt az iskolában, munkahelyén és a magánéletben. Küzdött, hogy az élet színpadán megállja a helyét, „emberszámba” vegyék, és nem utolsó sorban származása miatt ne ítéltsék. Hogy sikerült-e? Megítélés kérdése.

De, hogy lássuk mennyire mást produkál az élet még egy családon belül is, ismerjük meg Etuska öccsét, Jónás Benjamint, aki buszsofőrként dolgozik a Volánnál. Benjaminból mérhetetlen nyugalom árad, ami diszkrét udvariassággal párosul. „Jónapot kívánok, meddig tesszik parancsolni a jegyet, köszönöm.” Minden egyes utas felé elhangoznak ezek a jól betanult mondatok, de valahogyan az ő szájából hallani mégsem olyan kötelező etikett. Ébenfekete haja már hadakozik az idővel, kreol bőrén látszik, hogy nem csak a nap barnította. Szelíd vonásai visszafogottságot, szerénységet sugallnak.

Jónás Benjamin Tiszaörsön él feleségével és kislával. 1955 novemberében született egy szegény cigánycsalád ötödik gyermekeként. Szülei napszámos földmunkából tartották el 6 gyermeküket, mégis, a nehéz anyagi viszonyok mellett arra törekedtek, hogy mindegyik gyereknek szakma legyen a kezében. Benjamin az általános iskola után Kunhegyesen, szántóföldi növénytermesztői gépészként vég-

zett 1973-ban. A helyi TSZ-ben helyezkedett el, de több pénz reményében a fővárosban próbált szerencsét. Később a honvédség segítségével megszerezte a tehérgépkocsi vezetői engedélyt. Katonáság után a BKV autóbusz-vezetőjeként dolgozott. Időközben megnősült és nagyon nehezen viselte az örökös távollétet a családjától. Pedig munkájával főnökei és kollégái is meg voltak elégedve. Elismerésként megkapta a Kiváló Dolgozó címet is, de a család közelségét semmilyen kitüntetés nem pótolta. 1988-ban, a szolnoki

Mégis a nehéz anyagi körülmények ellenére is talpig becsületes emberek maradtak. 11 éves kisluk a család személfénye. 8 terhességből egyedül ő maradt életben. Nem csoda hát, hogy szülei minden lépését figyelik és féltve óvják minden ártalmas dologtól.

„Nekem a családom a mindenem. Ha ők nem volnának, üres lennék belülről. Minden egyes gondolatom, tettem csak is értük szól. 12 éve dolgozom a Volánnál mint autóbusz-vezető, és még soha senkivel nem volt konfliktusom. A kollégáim, főnökeim, sőt még az utasok részéről sem hallottam semmilyen származásomra utaló sértő megjegyzést. Nem éreztem soha, hogy megkülönböztetnének cigány származásom miatt. Szerencsésnek is érzem magam, hiszen ebben a munkakörben nincs helye idegességnek, bármiféle zaklatottnak. Nagy az anyagi és erkölcsi felelősség ami rám nehezedik. Emberéletekért felelek amikor a vo-

Jászkun Volán Rt.-nél állást ajánlottak neki, melyet örömmel elfogadott, hiszen így már nem csak „hétvégi” férj és apa lehet, hanem családjá mindennapos életéből is kiveheti részét. Feleségével immáron 19 éve élnek boldog, kiegyensúlyozott házasságban tiszsaörsi családi házukban, melyet évről-évre szépítgetnek szerény jövedelmükből.

– 80 ezer forint jön be havonta a családi kasszába, a férjem fizetéséből és az én nyugdíjamból. Ebből kb. 50 ezer kimegy a rezsire, OTP-re. A maradékot osztom be, bár nagyon nehéz – mondja a feleség.

lán mögé ülök, és erről semmi nem vonhatja el a figyelmem. Úgy gondolom, nekünk, cigányoknak, elsősorban saját környezetünkben kell bizonyítani, sajnos kell, és így, ha közvetve is, de előbbre viszzük az egész „cigány ügyet”. Csakis becsületesen dolgozva, tisztességesen élve tudjuk legyőzni az évszázadok óta kialakult előítéletet, ami miatt a cigány nép már annyit szenvedett. Családomból még fivérem és unoka-öcsém is buszvezető, tehát nyugodtan kijelenthetem, hogy mi előbbre viszzük az ügyet.”

Lukács Ilona

Bacht dél o dél

(Adjon Isten szerencsét) – I. rész

1. Álomfejtés, álomfejtők, álmoskönyv. 2. Jóslás, kártyavetés módjai.

1. Álomfejtés

Mióta ember él a földön, mindig szerette volna tudni előre sorsa alakulását. Természetesen azért, hogy felkészülhessen a jó, vagy rossz befogadására. Hisz régen épp úgy mint manapság az egyes ember nem érti, hogy miért éppen ő a szerencsés, a szerencsétlen, a beteg, stb.

Már a vad népek arra a következtetésre jutottak, hogy a földi emberek sorsát, a túlvilágiak tartják a kezükben. Az ő akaratuk szerint következnek az egyes emberek, az embercsoportok életében az események. A túlvilági lényeket hol Isteneknek, hol jó, vagy rossz szellemnek nevezték.

Véleményem szerint az istennel való kapcsolatteremtés akadálya a nyelv volt. Milyen nyelven beszéltek az istenek? A sámánok, táltosok elhitették népükkel hogyha álomba merítik magukat, akkor az alvás idejére kiszáll testükből a lélek és átmegey az istenek birodalmába, ahol jelbeszédekkel, képek látásával megtudják a jövőt. Hogy ez a túlvilági „kiruccanás” megtörténhessen, a jövőjére kíváncsi ember kosokat áldozott az isteneknek. Ezek bőrére feküdt a táltos. Révületbe került, álomba merítette magát. Táncsal, esetleg valamilyen álomhozó szer alkalmazásával. Felébredés után megfejtette az álom képeit és közölte az istenek akaratát, a várható eseményeket.

Tekintve, hogy nagyon sokszor eltalálták a bekövetkező jövőt, teljes volt a papok iránti bizalom.

Az ókori görögöknél és rómaiaknál is rendszeres volt a papok jövőbe tekintése. Az ótestamentum is nagyon sok álmodást beszél el, melyeket híres álomfejtők közöltek. Pl: József, Dávid és Jákob álma.

A történelem mondák formájában őrzött meg híres, beteljesedett álmokat. Pl: Émese álma.

Később alakult ki a spiritizmus. Lényege, hogy megidézték a megholtak lelkét, akikről úgy gondolták, hogy ismerik a túlvilágiak akaratát és a földön élő rokonaik érdekében elárulják milyen sorsot szánnak nekik az istenek. Ez a módszer költséges volt, mert a médiumot jól meg kellett fizetni.

Bár évezredek óta a mai napig divat a spiritizmus, a cigányok soha nem éltek ezzel a lehetőséggel. Ők féltek a megholtak szellemétől. Igyekeztek segíteni, gyorsítani túlvilági útjukat, a családtól való végleges elszakadásukat. A cigányok szerint csak két okból jöhet vissza a halott. 1. Túlzott szeretete nem engedi elszakadni a családjától. Ez pedig sem neki, sem a családjának nem előnyös. 2. Valaki elvette az ő tulajdonát és azt követeli vissza. Amíg meg nem kapja, nem nyugszik meg a lelke. Egy cigány mesében a reberendás király éjszakánként keresi a buzdogányát. Csak akkor nyugszik meg, amikor a cigánylegény megkeresi és visszaadja azt.

A fentiek alapján tehát, az áldozat bemutatása utáni álomfejtés és a spiritizmus a gazdagabb réteg kiváltságává vált költségeik miatt.

A szegényebb emberekhez is eljutott az információ, hogy a pap, a táltos, álmaiban tudakolja meg a jövőt. Hamar felismerték, hogy ők is álmodnak. Álmukban ők is tudattalan állapotba kerülnek. Álmukat nem tudják saját-maguk befolyásolni, tehát az istenek kép formájában velük is közlik akaratukat, csak el kell találni, hogy mi az álom jelentése. Egyesek többször ráiháztak a rájuk leselkedő veszedelemre, esetleg

szerencsére. A nagycsaládban, az ismerősök között elterjedt ennek a híre. Kevéske ellenszolgáltatásért ő lett az álomfejtő.

Az írás kialakulása után az egyes álmokat lejegyezték. Lassan kialakultak az álmoskönyvek. Ezek mindenki számára elérhető áron kerültek forgalomba.

A legelső álmoskönyv töredékeket Ninivében téglaköveken találták. Híres görög álmoskönyvet írt **Artamidóros**.

Mohamedán álmoskönyvet adott ki **Vattier** 1664-ben.

A későbbi századokban már nagyon elterjedtek a különböző álmoskönyvek. Vásárokból lehetett venni. Szinte minden család vásárolt egyet. A hiszékeny emberek életüket álmaik alapján irányították.

A hiszékenységgé vámszedői nagyon meggazdagodtak. Talán a legtöbb álmoskönyvet Ausztria és Németország területén adták ki. Ezért nem csoda, hogy a hatóságok kezdetől fogva tiltották az árusítását és használatát.

Mielőtt a cigányok álomfejtéseiről írnék, szeretnék idézni **Gárdonyi Géza** Október című elbeszéléséből, melyben a hideg szélben vándorló cigányokat az ürgékkel hasonlítja össze és megállapítja, hogy „bezzeg ürge ürék szerencsésebb fia a természetnek.”...”No bizonyára jobb a dolguk, mint a cigányoknak. Hej a szegény cigányok, azok majdcsaknem olyan mostoha-gyermekei a természetnek, mint a pókok, legyek, meg egyéb bogarak. A nyáron csak vígan röpködtek jobbra-balra, de amint az őszi szél végigsüvölt az őszi tarlón, a cigány megborzong belé. A rajkók csak bebújnak a kocsiban vöröslő tetemes dunyha alá, hanem az idősebbek, azok kezüket, lábukat hónuk

alá szívják, ha lehetne, a világ minden rongyát magukra kívánják...”

„...Azonban, ha a kisbíró szívében meg is áradna az irgalom, az öreg bíró rendeletén nem lehet változtatni. Az öreg bírónak az a rendelete, hogy egy óra múlva nyoma se legyen a cigányoknak a faluszélen...”

„...Eközben a szélnek is élesebb fogadó. Az idő egyszerre megkegyetlenedik, s a nyomorult cigány nép egy jeges pokol kínjait szenvedni kénytelen...”

Az ilyen Gárdonyi Géza által is megörökített körülmények között tengődő, szerencsétlen emberek, hogyne ragadták volna meg az életük javítására szolgáló lehetőséget. Ne feledjük, hogy a cigányok mostoha körülményeik között, fennmaradásukat, csak életrevalóságuknak, talpraesettségüknek, csavaros észjárásuknak köszönhetnék.

Az álomfejtés, jóslás, kuruzslás művelőit a középkorban boszorkánynak nevezték.

A boszorkányság a 14–15. században élte virágkorát. A cigányok a 15. század második felében telepedtek le Európában. Adódott a lehetőség a könnyű pénzkeresetre. Nekik nem kellett mesterségesen misztikus környezetet teremteni. Különleges megjelenésük, egzotikus külsejük, sejtelmes magatartásuk a nem cigányok előtt a cigányokat hiteles álomfejtőkké, jósökká, kuruzslókká emelte.

A boszorkányüldözés, boszorkányégetés zászlóvivője az egyház volt. A cigányok nem tartoztak egyik egyház kebelébe sem, így kevésbé félték a kiátkozástól, az üldözéstől.

Az üldözéstől való menekülést könnyítette csoportos életvitelük. Tekintve, hogy a szerzett javakon közösen osztoztak, a közösség rejtegette, védelmezte a boszorkánynak kikiáltott cigányasszonyt. Volt egy másik előnyük is, amit én is csak több évi kutatómunka után értettem meg. Egyik ismerősöm kérdezte, hogy honnan ismerem fel névszerint a cigányokat? Ő képtelen lenne erre. Neki szinte mindegyik egyforma ember. Ez a szemlélet mentette a cigányasszonyok életét. A lenézettségük miatt arra is lusták voltak, hogy megjegyezzék külsejüket.

Magyarországon Kálmán király mondta ki (1068-1116), hogy boszorkányok nincsenek. Tiltotta üldözésüket. Az ártó, rontó boszorkányokra azonban nem vonatkozott a törvény.

— folytatjuk —

ILLIK, NEM ILLIK!?

Bocsánatkérés

A bocsánatkéréssel minden olyan esetben élnünk kell, amikor viselkedésünk, munkánk eltér a programtól, a normáktól, a velünk szemben támasztott elvárásoktól. A bocsánatkérés szükséges, ha közlésünkben vagy munkánkban valamit eltevesztettünk, ha valakinek a terjedős beszédét félbe kell szakítanunk, és ha sürgős közlés miatt kell megtennünk a félbeszakítást.

A bocsánatkérés tartalma soha ne legyen üres szólam, hanem mindig jusson kifejezésre benne tévedésünk konkrét elismerése. Bárdolatlan és öntelt az, aki a bocsánatkérést fölösleges gesztusnak tartja, és eszébe sem jut, hogy ha szükség van rá, gyakorolja.

Az öltözködés tudománya

Az öltözködés szabályai nem kötelező törvények, inkább olyan ajánlások, melyeket mindenki egyéniségéhez mérten alkalmazhat. Megtartásukkal nemcsak a társadalmi elvárásoknak teszünk eleget, hanem saját jó közérzetünkhöz is hozzájárulunk.

Ruházkodásunknak számos funkciója van. Egyrészt védi testünket az időjárás viszontagságaitól, másrészt pedig kifejezi valamely kultúrkörhöz, civilizációhoz, társadalmi réteghez való tartozásunkat illetve eleget tesz a szemérmesség követelményeinek.

A ruhadarabok ápoltsága, tisztasága és divatossága növeli önbizalmunkat és javítja közérzetünket. Öltözetünk összeállítása, színvilága izlésünkről árulkodik, ugyanakkor támpontot nyújt a bennünket szemlélőnek első, rólunk alkotott véleményéhez, benyomásához.

Öltözködésünknek jelentéstartalma is van. Kifejezheti gyászunkat, környezetünk iránti megbecsülését, vagy a

társasági élethez kötődő alkalom jellegét.

Az évek múlásával változtak a társadalmi normák és szokások, ezeket követte a divat átalakulása, kísérőként pedig az öltözködésről kialakult közfelfogás módosulása. Bármilyen legyen is öltözködésünk, tükrözze egyéniségünket, stílusunkat.

Ha egy találkozás során megdicsérik ruhadarabjainkat, legyen a válasz egy egyszerű köszönöm.

Vigyázat! Csak akkor dicsérjük valaki megjelenését, ha őszintén remeknek találjuk. Ellenkező esetben irigység, megvetés, esetleg az összhang hibáira való figyelemfelhívás eszközének tűnik.

Ha viszont szembetűnő hibát találunk valamely embertársunk viseletében, attól függően, hogy milyen kapcsolatban állunk vele (baráti, munkatársi, felszínes) megfelelő módon, minden esetben diszkréten tudomására hozhatjuk a rendellenességet.

Vigyázat! Ha valakinek bókolunk a ruhája vagy az ékszere miatt, soha ne kérdezzük meg, hogy hol, mennyiért vette és hogy új-e. Az ilyen információkat általában maguktól adják meg, egyébként ha nem, ne kellemetlenkedjünk.

A csinos, kifogástalan öltözetben minden a helyén van, s minden összhangban van egymással. Nincs kínosabb annál, amikor valamilyen társasági összejövetelre megérkezvén azt vesszük észre, hogy öltözékünk nem odaillő. Következő számainkban öltözködési útmutatóval szolgálunk azon kedves olvasóink számára, akik beosztásukat, foglalkozásukat tekintve gyakran jelennek meg protokolláris rendezvényeken, hivatalos megbeszéléseken.

Ne feledjék! Az alkalomhoz nem illő ruházat olykor csak nevetségessé teszi az egyént, máskor azonban a tiszteletlenség vádját is magára vonhatja az illető. Egy felelős beosztásban lévő ember pedig ne kockáztasson!

*Forrásként Otlik Károly:
Protokoll plusz című könyvét
használtam.
Lukács Iлона*

Fotó: I.D. archívum

A korrupció megállíthatatlansága

Még a legigazságosabbnak vélt társadalmakban is számos formája és eszköze van az előnyszerzésnek. A pontos szabályok szerinti versenyzéstől egészen a vesztegetésekig. S ez utóbbi korántsem egyenlő a jutalmazással vagy a jutalom elfogadásával. Már csak azért sem, mert ha korrupcióról beszélünk, ennek lényege éppen az előre bekalkulált haszon reményében rejlik, s még inkább olyan magatartásban, mely a későbbiekben a megszerzett privilégiumok (előnyök) kölcsönös elosztásában ragadható meg. Az pedig, *hogy egy társadalom mennyire tekinthető korruptnak, megannyi tényezőtől függ. Mindenekelőtt az egyéni és közösségi viszonyokat szabályozó normáktól és erkölcsi alapelvektől. S ugyanígy attól is, hogy a politikai hatalom az önérdekek érvényesítésének területeként jelenik-e meg, vagy valóban szolgálatként.*

Vesztegetési botrányok

Pontosan annál az oknál fogva, hogy a korrupció inkább jelenik meg fent, mint lent. Mert a kockázat téje sem ugyanaz. A néhány ezer forintos jutalmazások egy pillanatra sem vehetők össze az úgynevezett kapcsolati tőke működtetésének millióival. S éppígy döntő az is, hogy a közszereplők mely körét érinti. Ha első látásra úgy tűnik is, hogy a vesztegetési botrányok magas közhivatalnoki szinten robbannak ki, aligha tekinthető a véletlen művének. Hanem arról tanúskodnak, hogy a hangoztatott erkölcsi értékek és a közvetlen gyakorlat között ellentét feszül. Csak egy pillantást kell vetnünk a máig zajló perekre, s máris észre vehetjük, hogy akár a kormányzati korrupció szempontjából is kik való-
jában az egyes ügyek szereplői. Akik

persze váltig tagadják bűnösségüket, s cinikus módon olykor még a közérdekre is hivatkoznak. Mintha erkölcsi felmentést remélhetnének erről. Csak-hogy *ha valaki úgy tesz szert bármiféle előnyre, hogy hatalmi helyzetével, politikai kapcsolataival visszaél, felmentést sohasem remélhet.*

A korrupció csak korrupciót szülhet

Legfeljebb akkor, ha kizárólagos törvényként fogadjuk el azt a feltételezést, mely szerint az embert a vagyon feletti hatalom teszi szabaddá. Méghozzá a korlátlan hatalom, ami persze mindvégig igényli a politikai támogatottságot. De ez egyszerűen elleplezi azt, hogy az anyagi és egyéb javakhoz való hozzáférés a legteljesebb egyenlőségeken alapul. S miután a társadalmi folyamatokat a piac, a kereslet és a kínálat törvényei, a pénz szabad körforgásai irányítják, könnyen mondhatjuk azt, hogy e feltételek és körülmények között sokminden megengedhető. Más kérdés, hogy a korrupció csak korrupciót szülhet. S ha mégoly rejtőző is, vagy ha látszólag csökken is a vesztegetési ügyek száma, ebből semmiképp sem következik az, hogy kiváltó okai is felszámolódtak volna. Mindezt azok is tudják, akiket nap mint nap ráébreszt a gazdasági nyomás, amelynek kegyetlen súlyát viselik, s azok is, akik ezen felülemelkednek. Egyik fontos kérdés persze az, hogy jogi eszközökkel megakadályozható-e a korrupció terjedése? Szülelhetnek-e olyan törvények, melyek eléggé visszatartóak ahhoz, hogy ne lehessen tuillépni rajtuk? Köznapi esetek sokaságából arra következtethetünk, hogy a tisztázatlan vagyon felhalmozódások szükségképpen adnak teret a vesztegetések terjedésének.

Ördögi kör

Csalóka ábrándnak bizonyul ugyanakkor az is, ha abban bízunk, hogy a közélet attól válik tisztábbá, ha ennek szükségességéről mind többen beszélünk. Mert arról van szó, hogy minimális egyetértés nélkül mindig lesznek olyanok, akik semmi másra nem törekednek, mint hogy haszonélvezői legyenek az atomizált közösségi viszonyoknak, s ezeket fenntartó egyenlőtlenségeknek. Nyilvánvalóan önző egyéni érdekekből, de sokszor azért is, hogy kiváltságos helyzetüket stabilizálják. Mint ahogyan az sem kizárt, hogy a korrumpálók és a korrumpáltak egy olyan játszma résztvevői, akik valamiképpen mindig nyertesek. Mert olyan ördögi körről van szó, amelybe sokkal könnyebb belépni, mint kilépni. Éppen a halmozódó előnyök miatt. S ha erről elfeledkeziünk, sohasem érthetjük meg igazán, hogy az amúgy tisztességesnek tartott politikusok, vagy a gazdasági elit tagjai miért kockáztatják hírnevüket és tekintélyüket.

Vélhetően azért, mert a pillanatnyi presztízsveszteség valójában mégsem jár annyi kárral, mint amennyi visszatartó lenne. S míg a jelenlegi közállapotok olyanok, hogy szinte a lehető legtermészetesebb követelményként fogalmazódik meg az a felismerés, hogy az „erősebbnek mindig igaza van”, addig a legkevésbé sem csodálkozhatunk az újabb és újabb botrányok eseteiken. S azon sem, hogy a vesztegetési ügyek sorozatában leginkább a legfrissebbekre emlékezünk. Amelyek többnyire azok számára zavarba ejtőek, akik a közélet tisztaságában – így vagy úgy, de még mindig – bíznak.

Dr. Kerékgyártó T. István

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány a 2001/2002-es tanévi tanulmányi ösztöndíj-pályázati felhívása felsőfokú oktatási intézmény cigány/roma hallgatói számára

A MNEK Közalapítvány kuratóriuma tanulmányi ösztöndíj-pályázatot hirdet magyar állampolgárságú, cigány (roma) kisebbséghez tartozó hallgatók számára, akik a 2001/2002-es tanévben:

- akkreditált* főiskolán vagy egyetemen az első diploma megszerzéséért tanulnak esti, levelező vagy távoktatási formában,
- illetve azok a másod- vagy további diploma megszerzéséért tanulók, akik nappali, esti, levelező vagy távoktatási formában valamely akkreditált* főiskola vagy egyetem hallgatói.

(*lásd: 1993. évi LXXX. tv. – A felsőoktatásról)

Az ösztöndíj havi összege: 10.000,- Ft.

A pályázatok beadásának határideje:

2001. szeptember 28-a.

A postai úton legkésőbb 2001. szeptember 28-án 24.00 óráig feladott, személyes benyújtás esetén legkésőbb szeptember 28-án 14.00 óráig behozott pályázatokat fogadjuk el.

A pályázati adatlap és annak kitöltéséhez szükséges pályázati felhívás beszerezhető a MNEK Közalapítvány irodáján (Budapest,

VI. ker., Bajcsy-Zsilinszky út 31. III/6.), vagy postai úton a pályázó nevére megcímezett, felbélyegzett válasboríték ellenében (1387 Budapest 62., Pf.: 25.), illetve lehívható az alábbi Internet címen:

web.matavnet.hu/mnekk

A hiányos, aláírás nélküli vagy elkészt pályázatok érvénytelenek, azokat a döntést követő 3 hónap múlva megsemmisítjük.

A pályázatok elbírálásának ideje: 2001. október 25-e. (A kuratórium az elbírálás időpontjának változtatási jogát fenntartja.) Az eredményről minden pályázót írásban értesítünk.

Csatolandó:

- Kitöltött adatlap,
- Önéletrajz (a pályázó az önéletrajzban térjen ki tanulmányi munkájára, tanulmányai versenyeken elért eredményeire, távlati céljaira, ambícióira és adjon számot, valamely kisebbségi közösségben végzett tevékenységéről),
- A legutolsó befejezett tanév végi lezárt index fénymásolata (a KREDIT pontokat,

illetve azon hallgatóknak, akik külföldön tanulnak, az indexben szereplő eredményeket a helyi szabályozásnak megfelelően az 5 fokozatú értékelésre kérjük átszámítani, illetve lefordítani),

- Akik a 2001/2002-es tanévben kezdik meg felsőfokú tanulmányaikat, az érettségi bizonyítvány és a felvételtől szóló értesítés fénymásolata,
- Kisebbségi önkormányzat, települési önkormányzat, kisebbségi civil szervezet, kisebbségi szószóló, tanár írásbeli ajánlása,
- Másod- vagy további diplomás tanulmányok kezdése esetén az első (előző diplomák) diploma fénymásolata.

A pályázatokat 1 példányban kérjük benyújtani az alábbi címre:

Levélcím: MNEK Közalapítvány 1387 Budapest 62., Pf.: 25.

Személyes beadás esetén:

Budapest, VI. ker., Bajcsy-Zsilinszky út 31. III/6.

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány 2001/2002-es tanévi tanulmányi ösztöndíj-pályázati felhívása „középfokú” oktatási intézmények cigány/roma tanulói számára

A MNEK Közalapítvány kuratóriuma tanulmányi ösztöndíj-pályázatot hirdet magyar állampolgárságú, cigány (roma) kisebbséghez tartozó tanulók számára, akik a 2001/2002-es tanévben:

- gimnázium vagy szakközépiskola utolsó négy évfolyamának esti vagy levelező oktatási formájában tanuló diákok,
- szakmunkásképző iskola
- szakiskola tanulói, illetve
- technikusképzésben vagy iskolarendszeren belül, felsőfokú szakképesítést nyújtó képzésben vesznek részt.

Figyelem!

Csak az a tanuló pályázhat, akinek a

- tanulmányi átlaga legalább 3,0 és elégtelen osztályzat nélkül zárta az előző tanévet! (Az átlag kiszámítását lásd az adatlapon!)

Az ösztöndíj havi összege 5.000,- Ft

A pályázatok beadásának határideje:

2001. augusztus 03-a.

A postai úton legkésőbb 2001. augusztus 03-án, 24.00 óráig feladott, személyes benyújtás esetén legkésőbb 2001. augusztus

03-án 14.00 óráig behozott pályázatokat fogadjuk el.

A pályázati adatlap és annak kitöltéséhez szükséges pályázati felhívás beszerezhető a MNEK Közalapítvány irodáján (Budapest, VI. ker., Bajcsy-Zsilinszky út 31. III/6.), vagy postai úton a pályázó nevére megcímezett, felbélyegzett válasboríték ellenében (1387 Budapest 62., Pf.: 25.), illetve lehívható az alábbi Internet címen:

web.matavnet.hu/mnekk

A hiányos, aláírás nélküli vagy elkészt pályázatok érvénytelenek, azokat a döntést követő 3. hónap után megsemmisítjük.

A pályázatok elbírálásának ideje: 2001. szeptember 20-a. (A kuratórium az elbírálás időpontjának változtatási jogát fenntartja.) Az eredményről minden pályázót írásban értesítünk. A kuratórium döntése ellen fellebbezésre nincs lehetőség!

Csatolandó:

- Kitöltött adatlap
- Önéletrajz (a pályázó az önéletrajzban térjen ki iskolai munkájára, tanulmányi versenyeken elért eredményeire, távlati céljaira, ambícióira és adjon számot,

valamely kisebbségi közösségben végzett tevékenységéről),

- A legutolsó befejezett tanév végi bizonyítvány fénymásolata (akik a 2001/2002-es tanévben kezdik meg „középfokú” tanulmányaikat, a 8. osztályos év végi iskolai bizonyítvány fénymásolatot, akik technikusképzésben, vagy felsőfokú szakképesítést nyújtó képzésben vesznek részt, azok a legmagasabb (érettségi bizonyítvány/iskolai végzettségről szóló bizonyítvány fénymásolatot),
- Kisebbségi önkormányzat, települési önkormányzat, kisebbségi civil szervezet, kisebbségi szószóló, tanár írásbeli ajánlása.

A pályázatokat 1 példányban kérjük benyújtani az alábbi címre:

Levélcím: MNEK Közalapítvány 1387 Budapest 62., Pf.: 25.

Személyes beadás esetén:

Budapest, VI. ker., Bajcsy-Zsilinszky út 31. III/6.

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma 2001. április 10-i ülésének döntése alapján tájékoztatja tisztelt pályázóit, hogy a 2001. évi „megélhetést biztosító termelői tevékenységre irányuló programok támogatása céljára” kiírt pályázati felhívását

forráshiány miatt erre az évre 2001. április 23-i hatállyal felfüggeszti.

Budapest, 2001. április 23.
Magyarországi Cigányokért Közalapítvány
Kuratóriuma

A Romaversitas Láthatatlan Kollégium felvételi felhívása

A Romaversitas Láthatatlan Kollégium (továbbiakban RLK) felvételt hirdet a 2001/2002-es tanévre. Az RLK tehetséges roma fiataloknak kíván lehetőséget teremteni arra, hogy az általuk választott területen elmélyítsék tudásukat és megszerezzék mindazokat az ismereteket és jártasságokat (nyelvtudás, számítástechnikai ismeretek, a tudományos kutatás technikai stb.), amelyek szakmájuk magas szintű gyakorlásához, illetve a minősített biztosító posztgraduális képzéshez szükségesek. Olyan roma fiatalok jelentkezését várjuk, akik a 2000/2001-es tanév végéig legalább két szemesztert elvégeztek valamelyik állami felsőoktatási intézményben vagy nem állami felsőoktatási intézmény államilag elismert szakán nappali tagozaton, és tanulmányi eredményük elérte az adott szak átlagát.

A Kollégium tutorális képzést, nyelvtanulási lehetőséget, számítástechnikai képzést, különböző közösségi programokat (Szabadegyetem, nyári tábor, konferencia), valamint anyagi támogatást biztosít a felvételt nyert diákoknak.

A felvételi pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött jelentkezési lapot,

- az első félév elvégzését igazoló indexmásolatot (a második félévi eredményeit igazoló indexet a felvételre hozza magával),
- maximum kétoldalas kézzel írt önéletrajzot,
- a pályázó eddigi egyetemi/főiskolai dolgozatainak tételes felsorolását,
- a legjobbnak ítélt dolgozat másolatát,
- szakmai pályatervét (mit szeretne csinálni a diploma megszerzése után).

A felvételi több részből áll:

1. A beküldött dolgozatot két szakmai lektor véleményezi,
2. Augusztus utolsó hetében helyszíni írásbeli felvételi,
3. Szeptember második hetében szóbeli felvételi.

Beküldési határidő: 2001. június 1.

A jelentkezési lapot az alábbi címen lehet beszerezni, ugyanitt lehet érdeklődni a pályázat részleteiről:

Romaversitas 1078 Budapest, Nefelejcs utca 39.

Tel/fax.: (1) 352-45-00,

e-mail: romaversitasmailbox.hu

SAJTÓKÖZLEMÉNY

Strasbourgba utazni: Csak retúrral lehet!

Csalódottan, becsapva és megalázottan tért haza a Győr-Moson-Sopron megyei romák 26 fős csoportja, akik hittek a hazug, álszent, délibáb mesében, amit a zámolyi - strasbourgi Krasznai család feje és immáron képviselője hitetett el velük!

Sajnos saját bőrükön kellett tapasztalniuk a valóságot, amely bebizonyította, hogy a politikai kalandorok inkorrekt és gátlástalan módon visszaélnék a magyarországi cigányság nehéz életkörülményeivel.

Visszaautasítjuk, elítéljük és megengedhetetlennek tartjuk azt, hogy néhány roma „brigádvezető” időnként franciaországi székhelyén nyilatkozzon a magyarországi cigányság nevében, a néhány főt számláló saját brigádja helyett!

A magyarországi cigányság nevében az Országos Cigány Önkormányzat legitímen megválasztott képviselőinek van joguk és kötelezettségük megnyilvánulni. Amit megválasztásunk óta folyamatosan a rendelkezésre álló lehetőségekkel, felelősséggel teljesítünk!

Elítéljük, visszaautasítjuk és elhatároljuk magunkat azoktól a „politikai kalandoroktól” és „politikai orvlövészekről” akik az ország elhagyására buzdítják roma testvéreinket!

Valljuk és felelősséggel vállaljuk, hogy a magyarországi cigányság súlyos és nehéz problémáit szülőhazánkban kell, közösen megoldanunk!

„Itthon, együtt a hazánkban, itthon együtt Európában”

Győr, 2001. május 10.

Ifj. Bogdán János
Országos Cigány Önkormányzat

Pádár László elnök
Győr-Moson-Sopron Megyei Cigányok Érdekvédelmi Szövetsége
Győr Megyei Jogú Város Roma Kisebbségi Önkormányzata
Országos Cigány Önkormányzat Koordinációs Titkára

Erős Zoga és Zöld Marci (V. rész)

A betyárok akkor úgy határozták, hogy beteszik egy hordóba, és legurítják a hegyről. Úgy is tettek. Rábízták a hordót egy rablóra. Az fel is vitte a hordót a hegytetőre, de legurítani valahogy már sajnálta. Ott hagyta a hordót, és benne Zogát, gondolta, úgyis ott pusztul előbb-utóbb.

Nagy sokára arra vetődött egy farkas. Megérezte az emberszagot. Elkezdte kerülgetni, szagolgatni a hordót. Ahogy a hordóhoz dörzsölődött, a farka véletlen becsúszott a hordó lyukán.

Erős Zoga megragadta a farkas farkát, az meg megijedt, szaladni kezdett, mindenübe húzta maga után a hordót. Egyszer aztán a hordó egy fához ütdött, és darabokra esett. Zogának szerencsére semmi baja nem lett. Ahogy felállt, egyenesen a kocsijához indult. Mit lát? A két lova békésen legelget a kocsi mellett. No, lenyelte inkább magába, amit mondani akart! Milyen vesztélyekbe keveredett a lovai miatt, azok meg maguktól is visszajöttek.

A sok vándorlás után Erős Zoga végül is megunta a csavargást,

befogott a kocsijába, és hazament a falujába. Húzott magának egy sátort. Az apósától visszahozta három gyermekét, és szép cigány legényekké nevelte őket. Esténként fiainak, meg a környéken lakó rajkóknak mesélte, hogy milyen messze földeken járt ő, mi mindent látott.

Hetvenhét éves korában halt meg, ott, a faluban, cigányok között.

(vége)

Szarvas, 1956.

Nagy Lajos

Szécsi Magda

Okosnak lenni jó!

(Ismeretterjesztő sorozat gyerekeknek) IV. rész

– 4 –

A galambok védelméről és irtásáról gyakran esik szó az utóbbi időben. Mindkét nézetnek szép számmal akadnak képviselői. A kérdés tisztázására először is szögezzük le, hogy kétféle „városi” galambunk van: a házigalamb és a balkáni gerle. A régen ismert, félvadon élő házigalambot a madárbarátok tereinken, ablakaikban etetik. A balkáni gerle csak az ablakok peremén „étkezik”. Alig nyolcvan éve a Balkán felől terjedt el nálunk és ma már ellepte városainkat és még Budapesten is gyakran találkozhatunk vele. Mint vadmadár, a madárvédelmi és vadászati rendelkezések alá esik, irtásáról tehát nem is lehet vitázni. A galambok ellen és mellett szót emelők gyakran vitatkoznak azon, hogy ezek a kedves madarak nem terjesztenek-e betegségeket, nem hurcolnak-e élősködőket egyik helyről a másikra. Kétségtelen, hogy a még látszólag egészséges állatok is terjesztői lehetnek egy, az emberre veszélyes, tüdőgyulladást okozó

vírusfertőzésnek: a „Papagájkór” néven ismert omitózisnak, ami igen ritkán fordul elő hazánkban. Tudni kell, hogy minden madárnak megvannak az élősködői, így a galamboknak is. Ezek azonban csak kivételes esetekben mennek át más madárra, állatra, vagy emberre. A galamboknak poloskái is vannak, de ezek nem azonosak az embervért szívó házi poloskával. A galambra csak tévedésből fogják rá, hogy terjeszti az ember poloskát. Tetveket is találunk a galambokon: ezek főleg tolltettek, amik csak tollakat, azok lepergett részeit rágják. Kisebb részük vérszívó, de azok is kizárólag galambvérrel táplálkoznak. Ha egy galambfészekben vagy dúcban elszaporodnak a férgek: kullancsok, atkafélék, poloskák, tolltettek ezek rövid ideig az emberre is kellemetlenek lehetnek. Néha előfordul, hogy a galamb férgei olyan nagy számban kerülnek be egy-egy lakásba, hogy már csak ciánózással lehet megszabadulni tőlük.

A városi életben a legtöbb gondot a

galambok piszka okozza. A szennyeződés megrongálhatja az épületek cirádait is, könnyen leválhat egy-egy vakolatdarab és balesetet okozhat. A galambtetetés is elég piszokkal jár. Eppen ezért ma már csak olyan helyen szabad etetni a galambokat, ahol a város tisztaságát nem veszélyezteti. Főútvonalakon (Angliában és Finnországban) még ablakban sem engedik meg a galambok etetését.

Minden madár kellemetlenné válhat, ha nagyon elszaporodik, így a galamb is. Sok érv szól ellene, de mellettük is. A madáretetésnek mindig van érzelmi, de hagyományos társadalmi jellege is, gondoljunk a velencei Szent Márk Tér, a londoni Trafager Tér, vagy a budapesti Oktogon szelid galambjaira. Hasonló helyzettel a legtöbb világ- városban találkozunk. Az igazság tehát középuton van. Ne irtsuk esztelenül a galambokat, de a galambbarátoknak is tekintettel kell lenniük köztisztasági és egészségügyi érdekekre...

Rajzolj nekem egy galambot! Vagy írj legkedvesebb madaradról...

F E J T Ö R Ö K

Kedves Gyerekek!

Rostás-F. György tavaszi versének részletével köszöntelek benneteket:

**„Itt a tavasz, végre-végre,
zöldül már a fa levele,**

**.....
Népesebb lesz a játszótér,
a sok gyerek de vígan él!
Ugrálnak és nevetgélnek,
A Tavasz újjászülte őket.”**

A virágokban júniusi névnapokat rejtettem el, ha a betűket helyesen olvassátok össze, megkapjátok a két fiú és két kislánynevet!

A cigányoknál ősi szokás, hogy a vezetéknevek egy része foglalkozásokból ered.

H	G	D	S	F	R	G
K	N	L	S			

Az alábbi rejtvényünkből kihagytuk a magánhangzókat, ha helyesen írjátok be, megkapjátok a keresett vezetékneveket!

Farkas Kálmán: Sorstudat című esszégyűjteményének borítólapján Szentandrassy István cigány festőművész által készített illusztráció látható.

Feladatok:

- állapítsátok meg, hogy melyik lehet az eredeti alkotás a két mű közül?
- a két kép között milyen különbségeket találasz?

A következő rejtvényből ősi cigányfoglalkozásokat olvashattok el. Ha beírjátok a helyes meghatározásokat, a középső függőleges sorban megkapjátok a megfejtéseket!

jó, ha sok van a fejünkben ➡			
egészséges ital ➡			
belső szerv ➡			
nehéz munkához kell ➡			
melegít ➡			
a felhőből jön ➡			
hordó mérték ➡			
elcsen ➡			
kártya lap ➡			
kenyérre kenjük ➡			
gyomlál ➡			
ez nem jár egyedül ➡			
naplemente ➡			

Cigány mondások

- Amerre húz az apa, arra húznak a gyerekek is.
- Amelyik családban nincs gyerek, ott nincs szerencse sem.
- A testvéri vér, a testvér vére.

A rejtvényekhez jó szórakozást kívánunk

Az oldalt összeállította: Bujdosó Jánosné

KOS (III. 21. - IV. 20.)

Júniusban gyakran keverednek konfliktusokba a munkahelyükön és a családban is a temperamentumos Kos szülöttek. Ne hagyják, hogy érzelmeik, az ellenszenv és a rokonszenv irányítsák tetteiket. Uralkodjanak magukon! Pénzügyekben előfordul, hogy időnként maguk alatt vágják a fát, júniusban különösen nagy szorgalommal teszik ezt.

BIKA (IV. 21. - V. 20.)

Továbbra is remek formában lesznek a Bikák. A rájuk bízott feladatokban örömet lelik, ráadásul a lehető legkisebb fáradsággal képesek megbirkózni velük. Ebben a hónapban támad egy-két olyan ötletük, ami pénzt is hoz majd a bankszámlájukra. A kivitelezéssel nem érdemes sokat várniuk. A Bika jegyűek nem szeretik a változásokat magánéletük területén sem, most mégis rugalmasan fogadják ezeket. Hiába, ha valakinek kedveznek a csillagok!

IKREK (V. 21. - VI. 21.)

Végre steresszmentes hónap! Ennek azonban az a feltétele, hogy ne keressék maguknak a bajt, és ne avatkozzanak bele olyasmibe, ami nem rájuk tartozik. Befektetésre, üzletkötésre 19.-e kiválóan alkalmas. Az Ikrek jegyűek imádják a szerelemben, a szexben is a veszélyes játékokat, sőt e jegy hölgyeinek gyakran dobog a szívük egyformán két férfiért. Mostanában azonban nem tanácsos a tűzzel játszaniuk!

RÁK (VI. 22. - VII. 22.)

A Rák jegyűek többsége úgy érzi, hogy kihasználják, sőt kizsákmányolják őket. Ilyesmi sajnos megesik másokkal is. Vigasztalódjanak azzal a gondolattal, hogy sokan örülnének, ha hasonló helyzetben lennének! Anyagi ügyekben legyenek óvatosak, körültekintőek, ne vállaljanak júniusban kockázatot. A szerelemben nem lehet okuk panaszra, van izgalom elég, és szeretteik is igyekeznek a kedvükbe járni.

OROSZLÁN (VII. 23. - VIII. 23.)

Ügyes-bajos családi dolgai kötik le e hónapban, de hivatásuk területén brillíroznak. Azért időnként mást is engedjenek szóhoz jutni. Ami a pénzügyeiket illeti: a túlzott nagyvonalúságtól tartózkodni kellene, mert fekete felhők gyülekeznek pénztárcájuk fölött. De a szerelemben nem árt a nagyvonalúság. Főleg, ha partnerük hibáit veszik számba. Legyenek elnézőek, toleránsak már csak a békesség kedvéért is.

SZÜZ (VIII. 24. - IX. 23.)

Most nincsenek zavaró tényezők a Szűz-jegyűek életében. Könnyen együtt tudnak működni mindenkivel. Pénzügyekben milliőkat nem ígérhetünk, de az biztos, hogy lesz mit a tejbe aprítaniuk. Néha-néha egy kicsit bőkezűbbek lehetnének magukkal és szeretteikkel szemben. A szerelemben ne szégyelljék kimutatni érzelmeiket. És arra is figyeljenek, hogy a negatív gondolatok megbetegítenek, a pozitívak pedig gyógyítanak.

MÉRLEG (IX. 24. - X. 23.)

Ez a hónap utazások megkezdésére alkalmas. Teljesen igazuk van a szerelemben, ha azt gondolják, hogy nemcsak pénzből és munkából áll az élet, hanem a szerelem, a barátság legalább olyan fontos. Hódítsák meg ezen a héten ismét kedvesüket!

SKORPIÓ (X. 24. - XI. 22.)

Sokkal jobban menne a munka, ha nyugodtabb légkörben dolgozhatnának. Ez nem csak a kollégákon múlik, hanem a Skorpiókon is. Főleg Kos, Oroszlán és Bak jegyűekkel kellene kerülniük a vitákat. Pénzügyi intézését bízzák másra, ha nyugodtan akarnak aludni. Ha tetszik a Skorpió szülötteknek valaki, ne mutassák ki azonnal az érzelmeiket, mert a túlzott szenvedélyességtől megijedhet a kiszemelt. Inkább egy kicsit kéressék magukat, és teremtsenek olyan helyzetet, hogy a másik kezdeményezhessen.

NYILAS (XI. 23. - XII. 21.)

Sokkal eredményesebbek lesznek ebben a hónapban, mint amilyenek a közelmúltban voltak. Bátran vállalhatnak új feladatokat is. Ha esetleg nincs kellő rutinjuk, ne féljenek, majd belejönnek! A lényeg, hogy minél sokoldalúbbak legyenek. Ugye, milyen jó egy kis szélcsend a magánéletben is? A Rák- és a Mérleg-jegyűekkel kerüljük a vitákat és akkor júniusban nyugalom és béke lesz körülöttük.

BAK (XII. 22. - I. 20.)

A hangsúly a szerelmi életén lesz, és most eljött az ideje annak, hogy elkezdjék tervezgetni vagy megszakítani kapcsolatukat. 8, 9, 13, 14, 26.-a kedvező napok a szerelemre. 15.-e után viszont a házasság fog előtérbe kerülni (a vágyott gyermek miatt), és megfontolás tárgyává fog válni. Ön óriási kapacitással rendelkezik az összeütközésekhez, és ami ennél is fontosabb, mindig képes legyőzni az élet csapásait! Hagyja a dolgokat, hogy maguktól történjenek.

VÍZÖNTŐ (I. 21. - II. 19.)

Helyzetük semmiképpen nem mondható rózsásnak! Továbbra is vissza fogottnak kell lenniük, illetve engedniük kellene, még abban az esetben is, ha ők ülnek a főnöki széken. A szerelemben júniusban sem tagadja meg önmagát! Elég, ha Ön tudja, hogy ez mit jelent.

HALAK (II. 20. - III. 20.)

Semmi sem gátolja a Halak jegyűeket abban, hogy eleget tegyenek kötelezettségeiknek, igaz, nem is egyengeti útjaikat Fortuna istenasszony. Gyakran álmodoznak mesés gazdagságról, gondtalan életről. Am, ha ezért tenni is kell valamit, akkor visszariadnak. Ebben a hónapban sem lesz ez másképpen. Szerelmi élete unalmas, szinte nincs is. A partnerében munkálkodó gyűlölet Önre is átragadt. Sürgősen változtasson ezen!

Országos vásárok naptára

2001. június hónapra

Június 1., péntek

Gyöngyös -oá,
Gyula -oák,
Miskolc -ok,
Pécs -R,

Június 2., szombat

Abony -oá,
Isaszeg -osk,
Komló -oák,
Kompolt -oák,
Marcali -ok,
Miskolc -ok,
Pécs -R,
Pécs -ok,

Június 3., vasárnap

Gyoma-
endrőd -av+mgv,
Jászapáti -oák,
Kiskunhalas -oák,
Kiskunhalas -av,
Kiskunhalas -kuv,
Lajosmizse -oák,
Pápa -k-jv,
Pécs -R,
Pécs -oák,
Pécs -av,
Szeged-
Cserepes sor -av,
Szolnok -av,
Újszilvás -oák,

Június 5., kedd

Bátöny-
terenyé -oák,
Cegléd -oá,
Nagyecsed -oák,
Nagykanizsa -oák,
Pápa -oá,

Június 6., szerda

Miskolc -oák,
Tura -oák,

Június 7., csütörtök

Celldömök -ok,
Ónod -oák,

Szeged-
Cserepes sor -ok,
Vésztő -oák,

Június 8., péntek

Miskolc -ok,

Június 9., szombat

Jászberény -oák,
Miskolc -ok,
Ózd -oák,
Pécs -ok,

Június 10., vasárnap

Dombóvár -ok,
Fülöpszállás -oák,
Jászsó-
szentgyörgy -bv,
Jászáro-
szállás -bv,
Miskolc -av,
Nagykörös -av,
Pásztó -oák,
Pécs -ok,
Pécs -av,
Szeged-
Cserepes sor -av,
Szekszárd -oák,
Szentés -oá,
Szolnok -av,
Tompá -ok,
Zagyvarékas -oák,

Június 11., hétfő

Csongrád -oá,

Június 12., kedd

Gönc -oák,

Június 13., szerda

Csorna -oák,
Mezőcsát -oák,
Miskolc -osk,
Polgár -oák,
Zalaegerszeg -oák,
Zalaegerszeg -av,

Június 14., csütörtök

Komádi -oá,

Makó -oá,
Szeged-
Cserepes sor -ok,

Június 15., péntek

Miskolc -ok,

Június 16., szombat

Dunakeszi -ok,
Miskolc -ok,
Mohács -oák,
Pécs -ok,

Június 17., vasárnap

Békésszent-
andrás -bv,
Dunaföldvár -oák,
Heves -oák,
Heves -av+mgv,
Jászáro-
szállás -av,
Kenderes -oák,
Kunszent-
miklós -oák,
Miskolc -av,
Mórahalom -oák,
Mórahalom -bv,
Öcsöd -oák,
Pécs -oák,
Pécs -av,
Szászvár -oák,
Szászvár -av+mgv,

Június 20., szerda

Jánoshalma -oák,
Miskolc -osk,

Június 21., csütörtök

Szeged-
Cserepes sor

RÖVIDÍTÉSEK

av. = autóvásár
bv. = búcsúvásár
csv. = cserépvásár
k-jv. = közúti jármű vásár
kuv. = kutyavásár
LNV. = Lovas Napok vására
mgv. = munkagép vásár
nmv. = népművészeti vásár
oá. = országos állatvásár
oák. = országos állat- és kirakó vásár
ok. = országos kirakó vásár
osk. = országos sertés- és kirakó vásár
r. = régiségvásár
bv. = termékbemutató és vásár
üv. = ünnepi vásár

Június 22., péntek

Komádi -oák,
Miskolc -ok,

Június 23., szombat

Dunapataj -oák,
Miskolc -ok,
Pécs -ok,
Sárbogárd -oák,

Június 24., vasárnap

Csorna -k-jv,
Drávfok -bv,
Jászkisér -oák,
Kengyel -bv,
Miskolc -av,
Nagykátó -oák,
Nagykörös -oák,
Pásztó -av,
Pécs -oák,
Pécs -av,
Sümeg -bv,
Rábacsanak -bv,
Szeged-
Cserepes sor -av,
Szeghalom -oák,
Szekszárd -oák,
Szolnok -av,

Június 25., hétfő

Rábacsanak -bv,
Szécsény -oák,

Tiszacsege -oák,

Június 26., kedd

Pincehely -oák,

Június 27., szerda

Június 27., szerda

Június 28., csütörtök

Szany -ok,
Szeged-
Cserepes sor -ok,

Június 29., péntek

Dévaványa -oá,
Miskolc -ok,
Pécs -R,

Június 30., szombat

Jászáro-
szállás -oák,
Mindszent -oák,
Miskolc -ok,
Pécs -R,
Pécs -ok,

A vásárnaptárt
összeállította:
Wilhelm István

Keresse,
Olvassa

LD
„LUNGO DROM”

OPEL

Ivanits & Bárkány Opel márkakereskedés

1173 Budapest, Pesti út 237. Tel./fax: 258-0995, 257-4658

Új és használt gépkocsik értékesítése, szerviz, karosszéria-javítás,
EREDETVIZSGÁLAT!